อนุสรณ์

งานพระราชทานเพลิงศพ

สวง ทับขำ

มรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๖

หนังสืออนุสรณ์

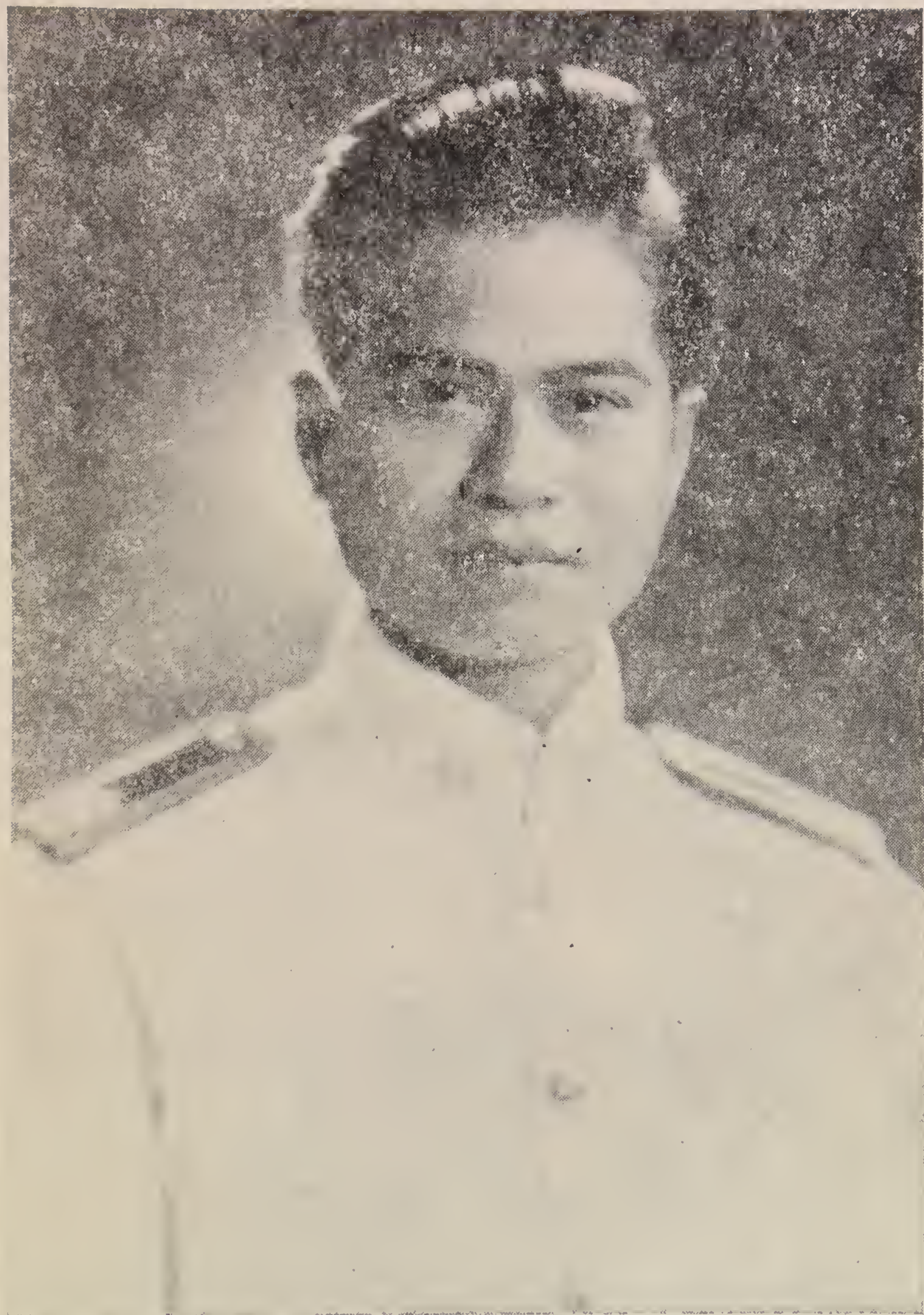
งานพระราชทานเพลิงศพ

นายสวง ทับขำ

ณ เมรุวัดมกุฏกษัตริยาราม

วันจันทร์ที่ ๙ เมษายน พ.ศ ๒๕๑๖

พิมพ์ที่วุฒิกรการพิมพ์ 1040/9 ซอยข้างโรงภาพยนต์เพชรราม่า
เชิงสะพานลอย ประตูน้ำ กรุงเทพ ฯ
นายมานิตย์ งามมานะ ผู้พิมพผู้โฆษณา 2516 โทร. 515646

นายสวง ทับขำ

ชาตะ ๔ มิถุนายน ๒๔๗๓ มตะ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๕

ภรรยา บุตร – ธิดา

ภรรยา พี่ และ น้อง

ประวัติ

นายสวง ทับขำ เกิดเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๓ ตำบลบางกรวย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เป็นบุตรนายสวัสดิ์ นางเพิ่ม ทับขำ

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๗๘ โรงเรียนวุฒิศึกษา จบชั้นประถมปีที่๔

พ.ศ. ๒๔๘๑–๒ โรงเรียนรัตนาธิเบศ สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๑

พ.ศ. ๒๔๘๓ โรงเรียนสุขุมาลัย สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่๒

พ.ศ. ๒๔๘๔–๗ โรงเรียนบวรนิเวศ สอบไล่ได้ชั้นมัธยมปีที่ ๖

พ.ศ. ๒๔๘๙–๐๙ โรงเรียนไพศาลศิลป์ สอบได้เตรียมอุดมศึกษาปีที่ ๑

พ.ศ. ๒๔๙๒ โรงเรียนนายสิบและพลตำรวจ

การรับราชการและตำแหน่งหน้าที่

๑๖ สิงหาคม ๒๔๙๒ บรรจุประจำสถานีตำรวจนครบาลชนะสงคราม

๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ เป็น ส.ต.ต.

๑ มกราคม ๒๔๙๘ เป็น ส.ต.ท.

๑ สิงหาคม ๒๔๙๘ โอนไปรับราชการในกรมตรวจราชการแผ่นดิน

๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๒ บรรจุเป็นข้าราชการชั้นตรีและแต่งตั้งให้ตำรงตำแหน่งประจำแผนก

๒๒ ตุลาคม ๒๕๐๗ บรรจุเลื่อนชั้นเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกรับส่งตรงกลางสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

๕ ธันวาคม ๒๕๐๘ ได้รับพระราชทาน เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๑๐ ได้รับพระราชทาน เบญจมาภรณ์ช้างเผือก

๕ ธันวาคม ๒๕๑๒ ได้รับพระราชทาน จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย

๕ ธันวาคม ๒๕๑๔ ได้รับพระราชทาน จตุรถาภรณ์ช้างเผือก

ปี ๒๔๙๖ ได้ลาอุปสมบทณพัทธสีมาวัดมหรรณพาราม ศึกษาพระปริยัติธรรม ๑ พรรษา

ชีวิตสมรสและครอบครัว

นายสวง ทับขำ ได้ทำการสมรสกับนางสาวบุปผา ฤทธิ์อิ่ม บุตรนายโรย นางผัน ฤทธิ์อิ่ม เมื่อวันที่ พ.ศ. ๒๔๙๗ มีบุตรและธิดาคือ

๑. นางสาวอนุกูล ทับขำ
๒. เด็กหญิงอุทัยรัตน์ ทับขำ
๓. เด็กชายณรงค์ศักดิ์ ทับขำ
๔. เด็กชายสรรเสริญ ทับขำ
๕. เด็กชายสุรภาพ ทับขำ

นายสวง ทับขำ ได้ป่วยเป็นโรคมะเร็งที่ตับ ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๕ เวลา๒.๕๔น. ณ โรงพยาบาลมิชชั่น อำเภอดุสิต อายุ ๔๒ ปี

ไว้อาลัยคุณสวง

เมื่อมารับราชการ ณ กรมตรวจราชการแผ่นดินใหม่ๆ เบื้องหลังโต๊ะที่ผมนั่งทำงานอยู่นั้น มีชายผู้หนึ่งรูปร่างสันทัดคน ตากลมโต มีเคราประปราย นั่งทำงานง่วนอยู่มิค่อยลุกไปจากเก้าอี้เลย ชายผู้นั้นก็คือ คุณสวง ทับขำ ผู้ซึ่งกลายเป็นเพื่อนร่วมงานของผมในเวลาต่อมา

นับเป็นโชคของผมอย่างหนึ่ง ที่ได้คุณสวง–เป็นเพื่อนร่วมงานถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกเมื่อคุณสวงได้อุตสาหะจนสามารถสอบแข่งขันเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรี ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งเป็นประจำแผนกของผมมานาน พอทราบนิสัยใจคอว่า เป็นผู้ที่เรียบร้อยมีสัมมาคารวะ ตั้งอกตั้งใจทำงานดี ต่อมา ทางราชการในสมัยนั้นได้รับโอนข้าราชการชั้นพิเศษหลายท่านซึ่งเคยดำรงตำแหน่งรองผู้ว่าราชการภาค ผู้ว่าราชการภาค มาเป็นผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี รองอธิบดีสมัยนั้นได้คัดเลือกผู้ที่เหมาะสมเพื่อไปปฏิบัติราชการโดยใกล้ชิดกับท่านและข้าราชการชั้นพิเศษเหล่านั้น ในที่สุดก็เลือก

เอาคุณสวงไป คุณสวงได้ปฏิบัติราชการและรับใช้ท่านเหล่านั้นมาด้วยความเรียบร้อยเป็นที่สนิทสนมและไว้วางใจเป็นอย่างมาก ส่วนการปฏิบัติตนของคุณสวงต่อเพื่อนข้าราชการอื่น ๆ ก็คงเป็นไปตามปกติด้วยอัธยาศัยอันดี มิได้ฮึกเหิมว่าตนอยู่ใกล้ชิดผู้ใหญ่เหมือนผู้อื่นบางคนแต่อย่างใด นับเป็นคุณธรรมที่หาได้ยาก

เมื่อผมย้ายไปเป็นหัวหน้ากองกลาง เวลานั้นมีตำแหน่งหัวหน้าแผนกว่างอยู่รวมทั้งตำแหน่งหัวหน้าแผนกรับส่งกองกลางด้วย คุณสวงเป็นผู้หนึ่งที่จะได้รับการเลื่อนขึ้นเป็นชั้นโทและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่ว่างอยู่นั้น ผมเห็นว่าแผนกรับส่งนี้ มีความสำคัญ อันเกี่ยวกับความลับของทางราชการ ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนี้ควรจะเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ไว้วางใจในการเก็บรักษาความลับของทางราชการได้ ไม่ปากโป้ง คุณสวงเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วน ยิ่งกว่านั้น บ้านเราทั้งสองก็อยู่ใกล้ ๆ กัน และคุณสวงยังเป็นผู้ชายย่อมปฏิบัติหน้าที่ในบางโอกาส เช่น นอกเวลาราชการหรือกรณีฉุกเฉินได้ด้วย ผมจึงเลือกคุณสวงเป็นหัวหน้าแผนก

รับส่งและได้ร่วมงานกันอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้นานถึง 4 ปีเศษ ตลอดระยะเวลาอันยาวนานนั้น คุณสวงไม่เคยทำให้ผมต้องผิดหวังเลยแม้แต่น้อย

คุณสวงเป็นผู้มีนิสัยใจคอกว้างขวางอารีอารอบ ชอบชวนเพื่อนฝูงไปที่บ้านเลี้ยงอาหาร แล้วตัวเองก็หยิบเครื่องดนตรีมาบรรเลงให้ฟัง คุณสวงมีความสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้หลายชนิด เมื่อเริ่มเล่นแล้วก็เล่นจนจบเหมือนกันไม่ล้มเสียกลางคัน เมื่อคราวผมเลี้ยงขอบคุณพวกนักฟุตบอลสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่บ้านผมนั้น ผมได้ชวนคุณสวงไปร่วมวงด้วย คุณสวงได้ขนเครื่องดนตรีไปหลายอย่าง ตั้งใจว่าจะไปช่วยทำให้เพื่อน ๆ สนุกสนานสำราญใจ บังเอิญในวงนั้นมีผู้เล่นดนตรีเป็นอยู่บ้างจึงสมทบกันร้องและบรรเลงได้ไพเราะพอสมควร คุณสวงนั้นเล่นดนตรีครบทุกชิ้นที่ขนเอาไปยังความแปลกใจแก่เพื่อน ๆ เป็นอย่างมาก ความตั้งใจของคุณสวงไม่เป็นหมัน เพราะทุกคนเฮฮาสนุกสนานกันมาก สนุกเสียจนผู้ที่ไม่กินเหล้ายังต้องออกไปรำวงขณะที่เล่นเพลงจีนขิมเล็ก

คุณสวง เป็นผู้ที่ได้บวชเรียนมาแล้ว และเชื่อมั่นในกฎแห่งกรรมจึงประพฤติปฏิบัติแต่ความดีละเว้นความชั่วตลอดมา นับว่าได้ทำทางไว้ในภพหน้าเป็นอย่างดีแล้ว เมื่อต้องมาด่วนจากไปทั้งที่ยังไม่ถึงวัยอันควรเช่นนี้ ย่อมเป็นที่น่าเสียดายและอาลัยแก่ครอบครัว ญาติมิตร เป็นอย่างยิ่ง ขอกุศลกรรมที่คุณสวงได้บำเพ็ญไว้ด้วยดีดังกล่าวแล้ว เป็นผลดลบันดาลให้คุณสวงประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพทุกประการ.

อุดม ศิริทัศนกุล

หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการเรื่องราวร้องทุกข์

อาลัยน้อง

สวง ทับขำ อยู่กับข้าพเจ้ามาตั้งแต่เล็กอายุประมาณ ๕ ขวบ เริ่มแต่จากอกแม่ไปอยู่ที่วัดประยูรวงศาวาส ธนบุรี เข้าเรียนที่โรงเรียนวุฒิศึกษา เมื่อข้าพเจ้ารับราชการและมีครอบ-ครัวแล้ว ก็ได้นำสวงไปอยู่ด้วย แม้สวงจบการศึกษาจนถึงรับราชการ ก็ยังคงพักอยู่กับข้าพเจ้าตลอดมาทั้งที่บ้านสี่แยกคอกวัว และบ้านสะพานควายด้วยความเรียบร้อย

ในปี พ.ศ.๒๔๙๖ สวงได้ลาอุปสมบทตามที่แม่ขอร้องไว้ แต่ท่านได้ถึงแก่กรรมเสียก่อน ข้าพเจ้าจึงต้องรับเป็นเจ้าภาพร่วมกับพี่ ๆ จัดการอุปสมบทให้สวง ณ พัทธสีมาวัดมหรรณพาราม พระนคร ยังความปลาบปลื้มมาสู่ญาติพี่น้องที่ได้ร่วมกันอุปสมบทน้อง

ครั้นปี พ.ศ. ๒๔๙๗ สวงได้แต่งงานมีครอบครัว เป็นหลักฐาน โดยขอให้ข้าพเจ้าช่วยจัดการให้ด้วยความเต็มใจ

จึงนับว่า น้องชายคนนี้มีความใกล้ชิดมีชีวิตผูกพันกับข้าพเจ้ามานานกว่า ๒๐ ปี สวงได้ปรารภเสมอว่า จะสนองคุณข้าพเจ้า แต่ก็มาด่วนจากไปในวัยที่ยังไม่สมควร และขณะสิ้นใจ ข้าพเจ้าก็มีโอกาสได้เห็นใจเป็นคนแรก สวงเป็นคนมีใจกว้างขวาง มีเพื่อนฝูงมาก มีนิสัยรักพี่น้อง ชอบช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก มีเมตตารักสัตว์ ไม่ว่าจะอยู่ที่ใด สวงเป็นต้องหาสัตว์ไว้เลี้ยงอยู่เป็นประจำ มีใจเป็นกุศล ชอบทำบุญอยู่เสมอ แม้ในระยะใกล้เจ็บป่วยได้ชวนญาติสนิทมิตรสหายไปถวายกฐินที่วัดโชติการาม นนทบุรี ซึ่งก็ได้ชวนข้าพเจ้าไปร่วมบุญครั้งนี้ด้วย

สวงเป็นผู้ที่มีโชคดี มีบุญกุศลที่ทำไว้แต่ชาติก่อนมาก จึงเกิดมาได้รับความอบอุ่นจากญาติพี่น้อง มีผู้บังคับบัญชาที่คอยให้ความอุปการะ มีครอบครัวเป็นปึกแผ่น จึงมีภาระกังวลใจน้อยกว่าพี่น้องคนอื่น ซึ่งต้องต่อสู้ปัญหาชีวิตรอบด้าน

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับนี้ ยังความเศร้าสลดใจมาสู่ครอบครัว ญาติพี่น้อง ตลอดจนผู้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก ขออำนาจกุศลบุญราศีที่สวงได้ประกอบไว้เมื่อดำรงชีวิตอยู่ บรรดาญาติและครอบครัวอุทิศให้ จงเป็นพลังปัจจัยหนุนนำให้สวงได้ประสบสุคติในที่ทุกสถานเถิด.

จากพี่

บำเพ็ญ ยิ่งยืน

ร่มโพธิ์ของลูก

พ่อจากลูกผูกใจไปไม่กลับ พ่อไปลับหลับไม่ตื่นไม่ฝืนหนา
ทิ้งลูกให้หวลคะนึงใจตรึงตรา แต่พ่อยาของลูกปลูกฝังใจ
พ่อล้มจากพรากไปใจไม่สุข ลูกนั่งทุกข์ทุกวันใจหวั่นไหว
เคยอยู่ร่วมพร้อมเพรียงกันเคียงไป สุขทุกข์ใจสบายในชีวิตเรา
ลูกคิดได้เมื่อสายพ่อตายจาก ตะวันพรากสู่ฟ้าลับเหลี่ยมเขา
พ่อเคยสู่เคหามาบ้านเรา ต่อแต่นี้แม้เงาคงไม่เจอ
ต้องว้าเหว่เอกาอยู่กับแม่ จะแน่วแน่แต่ความดีมิพลั้งเผลอ
จะรักแม่แลน้องพร้อมปรนเปรอ จะบำเรอความสุขอย่างแน่นอน
คุณความดีที่พ่อมีต่อลูก เปรียบเหมือนฟูกที่คอยรองรับหมอน
คอยส่องเทียนเวียนสว่างทางลุ่มดอน ลูกขอวอนรับผิดที่ไม่พึ่ง
ขอกราบเรียนเขียนกลอนจากใจลูก ช่วยดลผูกจิตพ่ออย่าหวนหลัง
คุณความดีที่พ่อก่อประดัง จะระวังใจลูกทุกยามเอย.

อนุกูล ทับขำ

อาลัยพ่อ

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๕ เวลาราว ๆ ตีสามกว่าเป็นวันที่ลูกต้องสะเทือนใจเป็นที่สุด เพราะลูกต้องสูญเสียร่มโพธิ์ของลูกไป ทั้ง ๆ ที่ลูกก็รู้ดีว่าพ่อคงต้องจากลูกไปอย่างแน่นอน แต่ความนึกคิดของลูกก็เป็นไปตามที่คิดไว้นั้น ลูกเห็นสภาพของพ่อในตอนที่พ่อเจ็บหนักแล้วลูกแสนจะสงสารพ่อเป็นอย่างที่สุด ก่อนที่พ่อจะไป ร.พ. นนทบุรี พ่อมักจะพูดอะไรเรื่อยเปื่อยอยู่เสมอ เดี๋ยวก็สั่งโน่นสั่งนี่กับคนโน้นคนนี้เป็นไปในเชิงเป็นลางลูกก็ไม่ค่อยเชื่อนักเพราะนึกว่าพ่อเป็นโรคประสาท เพราะพ่อคิดมาก พ่อเป็นคนที่จำแม่นไม่ว่าอะไรพ่อมักจะจำแม่น ตอนหลังมานี้พ่อดื่มเหล้าจัดตลอดเวลา พ่อเคยบ่นว่าพ่อเบื่อชีวิตเพราะว่าอยู่ไปก็ทรมาน

มีอยู่วันหนึ่งก่อนที่พ่อจะได้หนีไป ร.พ. นนทบุรี พ่อนั่งอยู่กลางบ้านและก็นั่งพูดสั่งเสียกับแม่ เป็นไปในทำนองพูดเรื่อย ๆ พ่อสั่งว่าถ้าพ่อเข้า ร.พ. คราวนี้พ่อคงไม่ได้กลับมาอีก พ่อพูดว่าถ้าวันนี้พ่อไม่ตายที่บ้านพ่อก็ต้องไปตายที่ ร.พ. ภาย

ในอีกไม่กี่เดือน พ่อสั่งให้น้องจดคำพูดที่พ่อสั่งนั้นลงสมุด เมื่อพ่อสั่งจดเสร็จพ่อก็ได้นั่งคิดอะไรอยู่อีก แต่ลูกก็ไม่สามารถจะรู้เรื่องราวภายในใจของพ่อได้ พอลูกขึ้นนอนก็ไม่รู้ว่าพ่อจะไปไหน พอตื่นนอนลูกจึงได้รู้เรื่องราวจากแม่ว่าตอนกลางคืนพ่อออกจากบ้านไป ตอนเช้าลูกไปโรงเรียนกลับมาได้ฟังจากแม่ว่าพ่อหนีไป ร.พ. นนทบุรี เพราะพ่อให้คนที่ ร.พ. โทรศัพท์มาบอก พ่อหนีไปทั้ง ๆ ที่พ่อมีเงินอยู่เพียง ๒๕ บาทเท่านั้น

สองสามวันต่อมาแม่กับญาติพี่น้องก็ไปชวนให้พ่อย้าย ร.พ. มาอยู่มิชชั่น เพราะที่นั่นไม่มีเครื่องมือที่ทันสมัย ตอนแรกพ่อก็ไม่ยอมมา แต่ตอนหลังพ่อจึงยอมมา พ่อมาอยู่ ร.พ. มิชชั่นได้ ๑ เดือนกับอีก ๑ วัน ตอนแรก ๆ อาการของพ่อยังไม่เท่าไร มาหนักเอาตอนหลัง ๆ ระยะเวลา ๑ วันนี้ ลูกไปหาพ่อเห็นแล้วก็ตกใจ เพราะพ่อผอมลงมากทีเดียว ราววันเสาร์ที่ ๕ ส.ค. อาการพ่อเริ่มหนัก พ่อกินอะไรไม่ค่อยได้ พยาบาลมาวัดความดันแล้วก็ส่งให้กันไปมา พยาบาลสองคนมองหน้ากันแค่นี้ลูกก็ใจไม่ดีหนักยิ่งขึ้นแล้ว ลูกออกไปถามพยาบาลเขาบอกว่าให้ลูกทำใจให้ดี เพราะพ่อมีอาการไม่น่าไว้ใจแล้ว แต่

อาการพ่อก็ยังเรื่อย ๆ วันจันทร์ตอนนั้นพ่อไม่พูด เมื่อพ่อยังไม่สามารถยกแขนขึ้นได้แล้ว วันอาทิตย์พ่อพูดเพ้ออย่างไม่หยุด ลูกเห็นแล้วยิ่งอดที่จะเศร้าสลดใจไม่ได้ แพทย์ลงความเห็นว่าพ่อเป็นมะเร็งที่ขั้วปอด เป็นน้ำท่วมปอด และเป็นตับแข็ง วันอาทิตย์ลูกไปหาพ่อยังไม่ทันขึ้นบรรไดจากชั้นที่ ๑ เลยก็ได้ยินเสียงพ่อร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดแล้ว ลูกรู้ดีว่าพ่อเจ็บปวดมากแค่ไหน วันจันทร์ต่อจากวันอาทิตย์ที่พ่อพูดไม่หยุด พ่อก็พูดไม่ได้อีกเลยทั้งที่พ่ออยากจะพูด ลูกรู้ดีว่าพ่อเจ็บปวดมากแค่ไหนแต่ก็ไม่สามารถจะช่วยอะไรได้ เมื่อมีเพื่อนฝูงที่พ่อรักไปเยี่ยมพ่อก็อยากจะพูดแต่พ่อก็พูดไม่ได้ แต่พ่อก็ยังแสดงท่าทางว่าพ่อไม่สามารถที่จะพูดได้ แม้พ่อไม่สามารถจะเคลื่อนไหวได้ แต่ลูกคิดว่าจิตใจของพ่อยังคงระลึกถึงคุณพระพุทธรัตนตรัย พ่อก็พยายามใช้มือที่ไม่สามารถจะยกได้ควานหาพระที่อยู่เหนือไปหน่อย ในที่สุดวาระสุดท้ายอันนั้นก็มาถึง ราว ๆ ตีสามของวันอังคารที่ ๘ สิงหาคม พ่อก็จากทุกคนไปด้วยอาการสงบอย่างไม่มีวันจะหวลกลับคืนมาได้อีก ลูกเสียใจที่ลูกไม่ได้เห็นใจพ่อ แต่คืนแห่งวาระสุดท้ายลูกก็ได้ทราบ

ข่าวจากญาติในระยะเวลาอันกระชั้นชิดว่า พ่อคงจะมีชีวิตอยู่ไม่พ้นคืนวันที่แปดนั้น ลูกตัดสินใจไม่ดูหน้าพ่อครั้งสุดท้ายในตอน ๔ ทุ่มกว่า ซึ่งท่ามกลางสายฝนที่ตกกระหน่ำอย่างมากแต่ลูกก็กลับมาบ้านก่อน พอตีสามครึ่งแม่และคุณลุงคุณอาก็มาบอกว่าพ่อจากลูกไปแล้ว เท่านั้นเองลูกแทบล้มทั้งยืน อนิจจาที่สิ้นสุดของสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวงก็ไม่พ้นจุดดับ แต่ถึงแม้จะคิดได้ว่าสังขารของมนุษย์และสัตว์เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน เมื่อจุติก็ย่อมมีวันแตกดับ ทุกคนเกิดแล้วต้องตาย แต่บุคคลที่ตายนั้นใช่ใครอื่น หากว่าเป็นร่มโพธิ์ของลูก เป็นสิ่งที่ลูกควรจะต้องรักและเคารพ ถึงแม้ไม่แสดงออกมาภายนอกแต่ก็ต้องมีอยู่ในดวงใจ พ่อเคยพูดว่าถ้าพ่อตายลูกของพ่อก็คงไม่ลำบากเพราะลูกมีพร้อมแล้วทุกสิ่ง แต่ถึงแม้ว่าลูกจะไม่ลำบากนักเมื่อลูกขาดพ่อ ลูกเคยได้อยู่พร้อมหน้ากันทั้งพ่อและแม่ เคยได้รับความอบอุ่นอยู่ ครั้นลูกขาดพ่อก็เหมือนเคยมีแขนครบทั้งสองข้าง เมื่อขาดไปข้างก็รู้สึกว่าเหว่ไม่เหมือนครั้งก่อน แต่สิ่งใดจะไปกีดกั้นความตายได้เล่า ถึงจะมีเงินมากเท่าไรไปซื้อก็ไม่มีทางกลับคืนมาได้

ลูกขอกราบให้ ดวงวิญญาน ของพ่อ ที่รัก และบูชาของลูก ๆ จงได้ไปสู่สัมปรายภพที่สงบ และที่พ่อต้องการจะไปยังสัมปรายภพนั้น คุณความดีที่ลูกได้กระทำไว้ พร้อมด้วยผลบุญต่าง ๆ ที่ลูกสะสมไว้ ลูกขออุทิศผลบุญที่ลูกได้ทำนั้นจงได้ไปประสบแด่ พ่อสวง ทับขำ ของลูก และขออุทิศผลบุญนั้นให้เป็นของพ่อด้วยเทอญ เพราะพ่อจากลูกไปอย่างรวดเร็วยังไม่ทันที่ลูกจะตอบแทนบุญคุณของพ่อก็ด่วนมาจากลูกไป พรหมลิขิตชีวิตของลูกและพ่อ ให้มาเป็นพ่อลูกกันเพียงชั่วระยะเวลาอันสั้นมาก ให้เราได้อยู่ร่วมกันด้วยเวลาอันน้อย แต่ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพ่อลูกนั้น ย่อมไม่มีสิ่งใดที่จะขวางกั้นได้ ในความรักบูชาและความกตัญญูที่มีต่อผู้บังเกิดเกล้าของลูก ถึงแม้บางครั้งลูกจะไม่ได้แสดงออกมาภายนอก แต่จิตใจของลูกนั้นยังคงมีความรักเคารพพ่อของลูกอย่างที่สุด.

จากลูกของพ่อ

พระเครื่อง

พระสมเด็จพุฒาจารย์โต "พรหมรังสี"

พระนางพญาพิษณุโลก

พระรอดวัดมหาวัน ลำพูน

พระกำแพงทุ่งเศรษฐี

พระผงสุพรรณ

พระเครื่อง

คำว่า **พระเครื่อง** หมายถึงสิ่งหรือสัญลักษณ์ อันเป็นตัวแทนถึงการแสดงว่า เราเป็นพุทธศาสนิกชน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งช่วยทางด้านจิตใจ สำหรับที่ท่านเชื่อถือว่าสัญลักษณ์นี้ เป็นเครื่องคุ้มครอง ป้องกันภยันตรายที่จะมาถึงตัวเองได้ นอกจากดังกล่าวข้างต้นแล้ว พระเครื่องยังเป็นสิ่งเตือนใจให้ผู้ที่แขวนติดตัวมีความยังคิดอยู่เสมอว่า เรามากับ-พระและนั่นแสดงว่าเราจะต้องปฏิบัติตัวให้ได้เช่นพระ

พระเครื่อง เกิดจากการสร้างของเกจิอาจารย์มากมายเกินที่จะจดจำกันได้ แต่ความมุ่งหมายในการสร้างเหมือนกันคือเพื่อเป็นการรำลึกนึกถึงเกจิอาจารย์ผู้สร้าง และแจกจ่ายไปตามญาติโยมและลูกศิษย์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนตัวท่าน นอกจากนั้นแล้วเมื่อมีมากก็ให้เช่าเพื่อหารายได้บำรุงพุทธศาส-นาสืบไป ดังจะเห็นได้ว่า พระเครื่องบางชนิดหาเช่ากันในราคาที่แพง ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้สำหรับวัสดุชิ้นเล็ก ๆ ใน

โอกาสนี้ผู้เขียนขอถือโอกาสแนะนำ หรือจะเรียกว่าเอาของเก่ามาเล่ากันใหม่ก็ได้ เพื่อเป็นการระลึกนึกถึงท่านผู้วายชนม์ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่นิยม และยอมรับว่าพระเครื่องเป็นสิ่งจำเป็นในความเป็นอยู่ ดังที่ได้เรียนไว้แต่ต้นแล้ว

พระสมเด็จ ฯ วัดระฆัง ทรงพิมพ์ใหญ่

๑.พระสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆังโฆสิตาราม

เมื่อกล่าวถึง พระสมเด็จพุฒาจารย์ (โต) นักนิยมพระเครื่องต้องทราบเป็นอย่างดีแล้วในความเป็นมาต่าง ๆ ของท่าน ดังนั้นผู้เขียนเพียงแต่จะขอยกเรื่องพิมพ์ต่าง ๆ ที่ท่านสร้างไว้เป็นจำนวนมาก หลายรุ่น หลายพิมพ์ หลายเนื้อมีทั้งเนื้อผง เนื้อดิน เนื้อผงใบลานดำ และเนื้อตะกั่วถ้ำชา ประมาณได้ ๗๐ กว่าพิมพ์ มากล่าวแต่เฉพาะที่นักนิยมและนักสะสมในหมู่นักเลงพระชั้นสูง และพิมพ์พิเศษเท่านั้น ส่วนรายละเอียดอื่นนั้นท่านคงจะได้ทราบจากผู้เขียนที่ทรงคุณวุฒิหลาย ๆ ท่านมาแล้ว เอาที่แน่ ๆ ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จพุฒาจารย์ท่านได้สร้างพระเครื่องที่เรียกว่า "สมเด็จ" ฯ บรรจุไว้ ๓ แห่งด้วยกัน คือ

วัดระฆังโฆสิตาราม ธนบุรี

วัดอินทรวิหาร บางขุนพรม กรุงเทพมหานคร

วัดไชโย จังหวัดอ่างทอง

พระสมเด็จฯ ที่นิยม

พระสมเด็จฯ พิมพ์ใหญ่ ซึ่งมีขนาดเท่ากับกล่องไม้-ขีดที่เราใช้กันอยู่ หรือเรียกว่า พิมพ์พิเศษ ที่แจกแต่เฉพาะข้าราชบริภารฝ่ายในเท่านั้น ปัจจุบันหาดูได้ยาก จัดอยู่ในพิมพ์พิเศษ

๑. พระสมเด็จฯ พิมพ์ทรงใหญ่ หรือพิมพ์ทรงพระประธาน

พุทธลักษณะ

อยู่ในรูปทรงสี่เหลี่ยม พระพักตรผลมะตูม พระเกศเรียวและคดกรชและทะลุซุ้ม หน้าอกเห็นสังฆาฏิปรากฏเล็ก-น้อย เข่าโค้งนิดหน่อย มีเส้นแซมอาสนะ มีฐานกลางคมขวานชัดเจน ฐานล่างต่อจากฐานคมขนาน ด้านข้างมักตัดชิดกรอบเส้นผ่าหวายใหญ่ เส้นซุ้มของกรอบมีลักษณะเขื่องกว่าพิมพ์อื่น ๆ และค่อนข้างหนา ผัดส่วนขององค์พระงามสง่า คล้ายพระประธาน พระอังสา (ไหล่) ซ้ายของพระองค์พระจะปรา-กฏ เส้นชายจีวรห้อยลงมาพาดพระชานุ

๒. พระสมเด็จฯ พิมพ์ อกร่อง หูยาน ฐานแซม

พุทธลักษณะ

อยู่ในรูปทรงสี่เหลี่ยม พระพักตรตั๊กแตน พระเกศมีทั้งจรดซุ้มทะลุซุ้ม และคดกริช พระกรรณห้อยระย้าเป็นเส้นบาง ๆ แขนกางมักหักมุ่ม เข่าซ้อนลักษณะขัดเพชร อาสนะคมฐานกลางนมขวานชัดเจน มีเส้นแซมใต้อาสนะ และมีเส้นแซมบนฐานคมขวาน เส้นผ่าหวายใหญ่มักคดเคี้ยวไปมา องค์พระมือกร่องชัดเจน

๓. พระสมเด็จฯ พิมพ์ทรงเจดีย์

รูปทรงสี่เหลี่ยม พระพักตรป้อม พระเกศมีทั้งคดกริชและทะลุซุ้ม พระอุระพูนงาม พระอุทรลำกระบอก พระพาหาล่ำสัน พระเพลานูนในลักษณะเท้าซ้อน ฐานคมสัน ฐาน-กลางเท้าสิงห์ชัดเจน มักตัดชิดกรอบเส้นผ่าหวาย องค์พระเดินงาม ด้านข้างมักตัดด้วยตอก เนื้อหนังแกร่ง บางองค์ก็ลงลักบิดทอง

๔. พิมพ์ทรงเกศบัวตูม

พุทธลักษณะ

รูปสี่เหลี่ยม พระพักตร์ป้อม พระเกศเป็นตุ้ม ไหล่มักเอนซ้ายเล็กน้อย อกใหญ่แขนใหญ่หักศอกเป็นมุมค่อนข้าง-แข็ง สมาธิราบ อาสนะคมชัดเจนฐานกลางมีทั้งคมขวานและเท้าสิงห์เส้นผ่าหวายใหญ่ติดชิดกรอบงาม ด้านข้างมักตัดด้วยตอกตัด บางองค์ลงลักษ์ปิดทองมาแต่เดิม องค์พระเด่นงาม พิมพ์นี้ส่วนมากหนาเนื้อหนักนุ่มและหนักแกร่ง

๕. พิมพ์ทรงปรกโพธิ

พุทธลักษณะ รูปสี่เหลี่ยมพิมพ์นี้มี ๒ พิมพ์

พิมพ์สังฆาฏิปกโพธิเกศบัว พระพักตร์ (หน้า) ป้อม อกใหญ่สังฆาฏิเป็นร่อง ผึ่งผาย การวางแบบงดงาม ขัดสมาธิราชและขัดสมาธิเพชร พระอาสนะคมชัดเจน ฐานกลางคม-ขวานเส้นผ่าหวายใหญ่ติดกรอบมักชิดเส้นผ่าหวาย พิมพ์ปรกโพธินี้มักไม่ค่อยหนาด้านข้าง ๆ ตัดด้วยตอก องค์พระเด่นชัดเจนด้านหลังองค์พระปรากฏโพธิใบมีกิ่งก้านสาขา บางพิมพ์ก็มีโพธิเม็ดพิมพ์ปรกโพธิที่โพธิใบมักปรากฏลงลักษ์ปิดทองมาแต่เดิม

พิมพ์ปรกโพธิ์ฐานแซมรูปสี่เหลี่ยม อกร่องหูยาน ฐานแซม พระเกศเรียวแหลมและคดกริชน้อย ๆ พระพักตร์ยาวรูปไข่ หูเป็นเส้นคม อกร่อง อาสนะคมมีดฐานกลางคมขวานมีเส้นแซม การวางแบบมักหักมุมน้อย ๆ เส้นผ่าหวายใหญ่มักตัดขิดกรอบซุ้มผ่าหวาย สมาธิราบ และสมาธิเพชร ลักษณะเท้าซ้อน ด้านข้างตัดด้วยตอก ลงลักษ์ปิดทองมาแต่-เดิม องค์พระเด่นสวยงาม

๖. พิมพ์อกครุฑเศียรบาตร หรือ พิมพ์ทรงไกรเซอร์

พุทธลักษณะ

รูปสี่เหลี่ยมพระเกศเรียวพระเศียรบาตรใหญ่ หูบายศรีขัดข้างไม่ขัดข้างอกนูนโย้น้อย ๆ การวางแบบโย้ขวาเข่าแคบ อาสนะคมชัดเจน ฐานกลงงมักเป็นคบขวามไม่ชัดเจน เส้นผ่าหวายใหญ่มักโย้ไปโย้มา ตัวกรอบมักชิดซุ้มพองาม เส้นผ่าหวายเส้นลงมากไม่ติดพิมพ์ พิมพ์นี้มักหนาและหนักแกร่ง

๗. พระสมเด็จ ฯ พิมพ์เกศไชโย

พุทธลักษณะ

รูปทรงสี่เหลี่ยม จัดทำหลายพิมพ์ด้วยกันมี

พิมพ์ ๕ ชั้น อกร่อง หูบายศรี
พิมพ์ ๖ ชั้น อกร่อง หูบายศรี
พิมพ์ ๗ ชั้น อกร่อง หูบายศรี พิมพ์นี้นิยมกันมากที่สุด
พิมพ์ ๙ ชั้น อกร่อง หูบายศรี

สำหรับมวลสารที่ประกอบกันเป็นเนื้อพระนั้น ท่านเจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้สะสมจากกิจประจำวันของท่าน ได้แก่ ผงปัถมัง ผงอิทธิเจ ผงมหาราช ผงพุทธคุณ และผงตรีนิสิงเห มวลสารส่วนใหญ่ของเนื้อพระสมเด็จฯ ประกอบด้วย ปูนขาว เปลือกหอย เปลือกกล้วย ดอกมะลิ ข้าวสุก ผงธูป นำมาโขลกจนเข้ากันดีแล้วผสมกับน้ำมันตั้งอิ๊ว มีทั้งเนื้อหยาบและเนื้อละเอียด ซึ่งความเป็นจริงแล้วก็ผงอันเดียวกัน ผิดกันแต่ว่า เนื้อที่ตำในครกละเอียดและหยาบไม่เท่ากัน เพราะในสมัยนั้นการชั่ง ตวง วัด ยังไม่ค่อยมีเครื่องมือมาตรฐานเหมือนปัจจุบัน เมื่อผสมเรียบร้อยแล้ว นำมากดลงในแม่พิมพ์แต่ละครั้งจึงไม่เท่ากัน หนาบ้าง บางบ้าง หนักบ้าง เบาบ้าง ซึ่งทั้ง ๒ เนื้อมีทั้งเนื้อแกร่งและเนื้อหนักนุ่ม ส่วนสีของพระสมเด็จฯ แยกออกได้หลายสีด้วยกัน มี สีขาว เหมือนงาช้าง สีเหลือง สีเขียว และสีน้ำตาลแก่

นอกจากนี้ยังมีพระสมเด็จ ฯ ซึ่งบรรจุกรุวัดใหม่อมตรส (วัดบางขุนพรหม) เรียกกันว่า "พระสมเด็จบางขุนพรหม" พระสมเด็จบางขุนพรหมนี้เป็นพระเข้ากรุ เมื่อเปิดกรุออกมาทุกองค์จะมีคราบกรุเป็นสีน้ำตาล และกรุขาว ติดแนบอยู่บนผิวขององค์พระ พระสมเด็จบางขุนพรหมมีส่วนคล้ายกับสมเด็จวัดระฆัง ผิดกันไปบ้างที่พิมพ์เล็กน้อย และบางกว่าสมเด็จวัดระฆัง ที่ต่างกันมากก็คือ เนื้อของพระสมเด็จบางขุนพรหมมีความแห้ง และแกร่งกว่าสมเด็จวัดระฆัง เพราะเป็นพระอยู่ในกรุ อบความร้อนมานาน ส่วนพิมพ์ต่าง ๆ มีดังนี้

- พิมพ์ ทรงใหญ่
- พิมพ์ ทรงเจดีย์
- พิมพ์ ทรงเส้นด้าย
- พิมพ์ ทรงปรกโพธิ์
- พิมพ์ ทรงอกครุฑ เศียรบาตร
- พิมพ์ ทรงสังฆาฏิ
- พิมพ์ ทรงฐานคู่
- พิมพ์ ทรงฐานแซม
- พิมพ์ ทรงเกศบัวตูม

ข้อสังเกต

การพิจารณา "พระสมเด็จฯ" นั้น เป็นการยากที่ผู้เขียนจะบรรยายให้เข้าใจได้ ต้องอาศัยเห็นพระสมเด็จฯ แท้มามาก และต้องจำส่วนผสมของเนื้อพระและพิมพ์ต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ เพื่อจะได้นำไปพิจารณาได้อย่างถูกต้อง ที่แน่นอนสำหรับพระสมเด็จฯ ขอให้สังเกตซุ้ม ควรจะเป็นกลมที่วางอยู่บนพื้นราบ จึงสามารถที่จะมองเห็นช่องว่างระหว่างซุ้มกับพื้นราบ ท่านลองเอานิ้วมือวางลงบนพื้นราบ ท่านก็จะเห็นเองว่ามีช่องตรงไหน นอกเสียจากว่าพระสมเด็จฯ องค์ไหนใช้มานานจนสึกมาก จะไม่เห็นช่องดังกล่าว

การพิจารณาพระเครื่องทั่วไป พอกล่าวเป็นสังเขปได้:

๑. ต้องพิจารณา ความแห้งของเนื้อพระโดยธรรมชาติ ซึ่งแสดงถึงความเก่า (คราบ)

๒. ต้องพิจารณา ส่วนผสมในเนื้อพระ

๓. ต้องพิจารณา ถึง พิมพ์พระ

พุทธานุภาพ

กล่าวกันว่า พระสมเด็จวัดระฆังและพระสมเด็จบางขุนพรหม ซึ่งใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีพุทธคุณเดินทุกด้าน คือ มีทั้งเมตตามหานิยม มหาลาภ แคล้วคลาด และใช้อธิษฐานแก้ข้อขัดข้องต่าง ๆ แม้แต่โรคภัยไข้เจ็บ

พระนางพญา วัดนางพญาพิษณุโลก

2. พระนางพญาพิษณุโลก

นางพญาวัดนางพญา จังหวัดพิษณุโลก เป็นพระยอดนิยมอันดับหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลก แต่วงการพระชั้นสูงจัดให้เป็นที่ ๒ รองมาจากพระสมเด็จวัดระฆัง นางพญาพิษณุ-โลกจึงมีความดีเด่นเป็นพิเศษทั้งในด้านเมตตามหานิยม จึงเป็นพระที่หาได้ยากเช่นเดียวกับพระสมเด็จวัดระฆัง

เมืองพิษนุโลกเป็นเมืองโบราณและเป็นเมือง ในประ-วัติศาสตร์สมัยกรุงสุโขทัยมีอายุความเก่าแก่ได้ประมาณ ๗๐๐–๘๐๐ ปี ล่วงมาแล้ว เดิมมีชื่อในสมัยโบราณว่า เมืองสอง-แคว มีโบราณสถาน วัดวาอารามมากมายล้วนมีความงดงามและมีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ของชาติไทย

วัดที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลกคือ วัดนางพญา วัดสุดสวาท วัดชีปะขาวหาย ฯลฯ ส่วนพุทธรูปสำคัญและมีชื่อเสียงได้แก่ พระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ ฯลฯ

พระนางพญาขุดพบได้จากวัดนางพญา จังหวัดพิษณุโลก นางพญาวัดนางมีทั้งหมด ๖ พิมพ์

๑. นางพญาพิมพ์ใหญ่ พิเศษอกนูน
๒. นางพญาพิมพ์ อกแฟบ
๓. นางพญาพิมพ์ สังฆฏิ
๔. นางพญาพิมพ์ อกตั้ง
๕. นางพญาพิมพ์ใหญ่ เข่าตรง นิยมมาก
๖. นางพญาพิมพ์ เข่าโค้ง นิยมมาก

นางพญาวัดนาง ราคาแพงที่สุดและนิยมมากที่สุดและหายากที่สุด ได้ พิมพ์ใหญ่เข่าตรง และ พิมพ์ใหญ่เข่าโค้ง

พุทธลักษณะ นางพญาพิมพ์ใหญ่เข่าโค้งมีหลายพิมพ์ มีพิมพ์เล็ก พิมพ์กลาง พิมพ์ใหญ่ เป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว สำหรับพิมพ์เข่าโค้งใหญ่มักตัดขอบชิดองค์พระและมักตัดกรอบชิดเอียงไปตามด้านขวา พระเกศแหลม ลักษณะคล้ายปลีพระศอเรียวบางลากผ่านพระกรรณ พระกรรณคือเส้นพระศอลากผ่านพระกรรณจรดพระอังสา โดยอังสาซ้ายขององค์พระจรดเหนือสังฆาฏิ พระพักตร์เป็นผลมะตูม พระศอเป็นเส้นบาง ๆ ๒ เส้นจากพระกรรณทั้งสองมาจดกับอังสาทั้งสอง โดยเฉพาะเส้นพระศอข้างซ้ายขององค์พระจรดกับเส้นชายพระสัง-

ฆาฏิเส้นเล็ก พระอุระ (อก) นูนมีเส้นชายสังฆาฏิวาดจากเส้นพระศอซ้ายขององค์พระลากผ่านมาที่ซอกพระพาหา (แขน) ขวา และเลยออกไปจรดพระชานุขวาขององค์พระ ส่วนเส้นสังฆาฏิใหญ่ลากจากพระอังสาซ้ายขององค์พระลงมาที่พระอุทร พระพาหาทั้งซ้ายและขวากางออกเล็กน้อย พระพาหา (แขน) ซ้ายขององค์พระหักออกจากอกเข้าสู่องค์ตรงพระกัประ (ข้อศอก) ส่วนพระหัตถ์ซ้ายซ้อนขึ้นเบื้องบน พระพาหาของพระองค์วาดเข้าหาองค์พระเล็กน้อย ส่วนพระหัตถ์ขวาพาดอยู่ที่พระชานุ (เข่า) ขวา พระเพลามีลักษณะเป็นท้องกะทะ ตรงพระชานุ (เข่า) ยกหรือโค้งเล็กน้อย ทรงพิมพ์นี้จึงเรียกตามพระชานุ เข่าโค้ง ส่วนพระชงฆ์ซ้อนลงเป็น ๒ เส้น เส้นบนเล็ก เส้นล่างใหญ่

นางพญาวัดนาง ส่วนมากเป็นเนื้อดินเผาแบ่งออกได้เป็น 3 เนื้อคือ

๑. เนื้อดินผสมว่าน มักเป็นดินหนักนุ่มมีแร่ทราย มีแต่ว่านดอกมะขาม และแร่ดอกมะขามเนื้อนี้มันเป็นเนื้อดินยุ่ยแลเห็นเม็ดแร่ผุดขึ้นตามผิวขององค์พระ

๒. เนื้อดินอิฐ หรือเนื้อดินแกร่ง

๓. เนื้อผงหิน มีลักษณะแข็งแกร่ง คมชัดเจนมีแผ่ผุดขึ้นมาตามผิวของพระบ้างเล็กน้อย เนื้อผงหินนี้ส่วนมากเป็นเนื้อหินเขียวเกือบทั้งสิ้น เช่น เขียวคราบเหลือง เขียวคราบแดง หรือเขียวมีแต่คราบดำ

นางพญาวัดนางมีด้วยกันหลายสี

๑. สีแดง นิยมมากที่สุด

๒. สีเหลือง นิยมพอประมาณ

๓. สีเขียว นิยมมากที่สุด ราคาแพงมาก

๔. สีดำ มีจำนวนน้อย และดูยาก วงการพระยังไม่นิยม

๕. สีขาว มีจำนวนน้อย หาได้ยาก

พุทธานุภาพในด้าน เมตตา มหานิยม แคล้วคลาด คงกระพันชาตรี

พระรอดมหาวัน (ลำพูน)

๓. พระรอดวัดมหาวัน จังหวัดลำพูน

พระรอดวัดมหาวันจังหวัดลำพูน และเป็นเครื่องยอดนิยมของจังหวัดลำพูน แต่ในวงการพระชั้นสูงได้จัดเป็นพระที่นิยมรองลงมาเป็นอันดับที่ ๓ ในชุดเบญจภาคีรองลงมาจากพระนางพญาของวัดนาง จังหวัดพิษณุโลก

พระรอดวัดมหาวันเป็นพระเครื่องที่เล็กกระทัดรัด พุทธศิลปมีความงามวิจิตรพิสดารเป็นเลิศประกอบกับมีอายุเก่ากว่าพระเครื่องใด ๆ ในชุดเบญจภาคี พระรอดวัดมหาวันเป็นพระเครื่องที่สร้างมานานในราวสมัยทวาราวดี ในราว ๑,๒๐๐ ปีล่วงมาแล้ว เมืองลำพูนเดิมเรียกว่า "นครหริภุญชัย" เจ้าผู้ครองนครหริภุญชัยในสมัยนั้นคือ พระนางจามเทวี ซึ่งเป็นชนเผ่ามอญสาขาหนึ่งที่ขึ้นไปจากลพบุรีอันเป็นนครใหญ่ของอาณาจักรทวาราวดีคู่กับทวาราวดีนครปฐม

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปปางสดุ้งมารประทับนั่งเหนืออาสนะด้านหลังโพธิอันประกอบด้วยกิ่งก้าน สาขาและส่วนในของพระศรีมหาโพธิ์ แสดงให้ทราบถึงปางตรัสรู้สัมมา

สัมโพธิญาณ พระเกศมีลักษณะเรียวแหลมพระพักตร์รูปไข่ เส้นพระศอละเอียดและไรพระศอมีอยู่ 3 แบบ แบบที่ ๑ เป็นรูปปีกกาลึก แบบที่ ๒ เป็นรูปปีกกามุมตื้น แบบที่ ๓ รูปโค้งลาด บางพิมพ์ที่ชัดเจนมักจะปรากฏเห็นพระเนตรซ้ายขวา พระนาสิก พระโอษฐ์ พระกรรณซ้ายขวา เป็นพระปางมารวิชัย พระพาหาซ้ายลำพระพาหาจะหักเป็น ๓ ท่อน พระพาหาขวาทิ้งทอดและหักมุมวางบนตักขัดสมาธิเพชร

พระรอดวัดมหาวัน สร้างขึ้นจากเนื้อดินเผา มีหลายพิมพ์ หลายเนื้อ หลายสี เช่นพิมพ์หน้ารูปไข่ พิมพ์หน้าผลมะตูม พิมหน้าเหลี่ยม สร้างจากเนื้อดิน คือเนื้อดินผสมว่าน เนื้อนี้ดูแล้วจะหนักนุ่ม ใช้แว่นขยายดูจะเห็นว่านดอกมะขามทั้งองค์พระ เนื้อดินอิฐ เนื้อนี้ผิวจะหยาบกระด้างและแกร่ง เนื้อนี้ถ้าใช้สำลีเช็ดถูเบา ๆ จะไม่ค่อยมีเงาสว่างและถ้าใช้แว่นขยายดูจะปรากฏว่านดอกมะขามน้อยกว่าเนื้อดินผสมว่าน เนื้อผงหิน เนื้อนี้มักจะเป็นสีเขียวเป็นเนื้อที่มีความแข็งแกร่งมากที่สุดใช้สำลีทุบเบา ๆ จะปรากฏเงาสว่างสวยงามใช้แว่นส่องดูจะแลเห็นว่านดอกมะขาม แร่ดอกมะขามประปราย เนื้อนี้มัก

มีคราบดำ และคราบสนิมเหล็กจึงมีความงามมาก เนื้อนี้มีความนิยมมากในหมู่นักสะสมพระและนักเลงพระทุกยุคทุกสมัย ส่วนสีมีหลายสีด้วยกัน ส่วนใหญ่มี ๕ สี คือ

๑. สีแดง

๒. สีเหลือง

๓. สีเขียว

๔. สีดำ

๕. สีขาว มักปรากฏมีน้อย

พระรอดวัดมหาวันพบครั้งแรกที่พระเจดีย์วัดมหาวัน จังหวัดลำพูนในสมัยรัชกาลที่ ๕ และต่อมาได้มีการขุดพบพระรอดในบริเวณใกล้เคียงและตามจังหวัดใกล้เคียงเข้าใจว่าสร้างรุ่นหลังและในจังหวัดลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ ได้มีการสร้างพระรอดขึ้นใหม่เพื่อ จำหน่ายจ่าย แจกกัน ตามงาน วัดกันหลายครั้งหลายหน

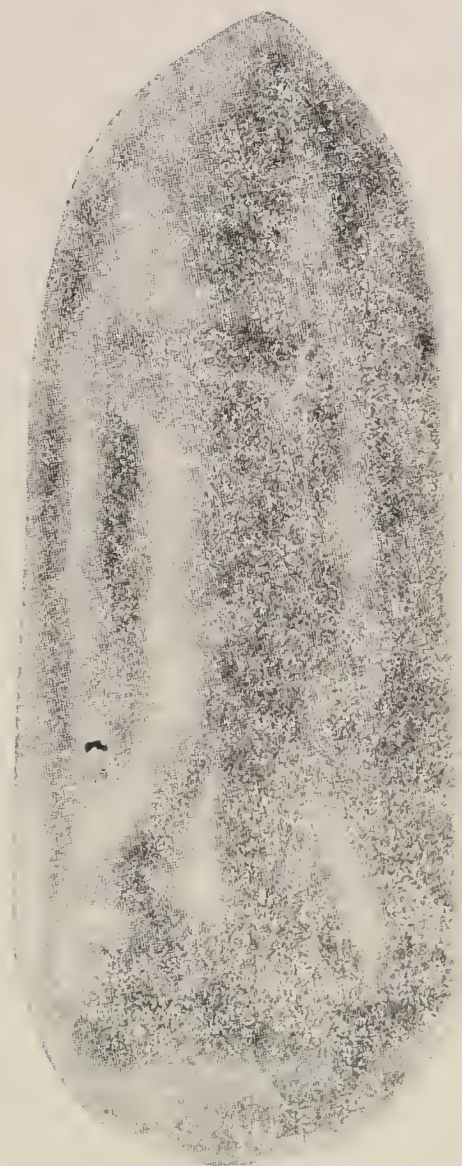
พระรอดวัดมหาวัน ตามตำนานโบราณกล่าวว่า พระฤๅษีนารอดเป็นผู้สร้างและถวายแก่พระนางจามเทวี พระรอดเป็นพระที่ดีในทางแคล้วคลาด

พุทธคุณ พระรอดสีขาว มีพุทธานุภาพในทาง เมตตามหานิยม แคล้วคลาด

พระรอดสีเขียว มีพุทธานุภาพในทาง ป้องกันสัตว์ร้ายแลเขี้ยวงา

พระรอดสีเหลือง มีพุทธานุภาพในทาง เมตตามหานิยมค้าขายดี

พระรอดสีดำ มีพุทธานุภาพในทาง แคล้วคลาดคงกระพัน

พระทุ่งเศรษฐียืน (กำแพง)

๔. พระกำแพงทุ่งเศรษฐี

เมืองกำแพงเพชรเป็นเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์และเป็นเมืองโบราณสำคัญเมืองหนึ่ง เมื่อประมาณ ๗–๘๐๐ ปีล่วงมาแล้ว แต่เดิมเรียกชื่อว่า เมืองชากังราว หรือ เมืองนครชุม เป็นเมืองลูกหลวงสำคัญเมืองหนึ่งในสมัยสุโขทัย และมีโบราณสถานและสิ่งสำคัญในประวัติศาสตร์ ไว้ให้อนุชนรุ่นหลังเป็นอนุสรณ์และเพื่อทัศนศึกษา

พระเครื่องทุ่งเศรษฐี จึงเป็นพระยอดนิยมของจังหวัดกำแพงเพชร

พระเครื่องทุ่งเศรษฐี ของเมือง กำแพง เพชร ที่นิยม มีด้วยกัน ๓ พิมพ์คือ

๑. พิมพ์ซุ้มกอ

๒. พิมพ์กำแพงเม็ดขนุน

๓. พิมพ์กำแพงพลูจีบ

พระซุ้มกอ เม็ดขนุน และพลูจีบส่วนมากพบที่กลางทุ่งเศรษฐีในบริเวณวัดฤษี วัดพิกุล วัดดาลดำ พระซุ้มกอ

ของกรุวัดตาลดำมักจะเป็นเนื้อสีดำและเขียว แลมักจะไม่มีเส้นลายกนกเหมือนซุ้มกอของวัดพิกุลและกรุฤษี

พิมพ์ซุ้มกอ

พุทธลักษณะ เป็นเนื้อดินผสมว่านละเอียดเป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ องค์พระนูน เอวคอด มีบัวหงายเป็นฐานข้าง ๆ มีซุ้มประมณฑลรอบพระเจดีย์คล้ายตัว ก จึงเรียกว่าซุ้มกอ

ข้างปาดด้วยตอก รัศมีรอบเจดีย์
พระชานุเข่ากว้าง สังฆาฏิชัดเจน
บัวหงายเจ็ดกลีบ พระพาหาวาดมน
ช่องพระพาหา (แขน) ลึก
กนกเลข ๑ ชัดเจน

พระซุ้มกอดำ

พุทธลักษณะ องค์พระล่ำสันยกนูน แขนทั้งสองกางออกงดงาม ช่วงแขนลึกเข่ากว้างตามข้าง ๆ ของแขนทั้งสองข้างไม่มีกนกของกรุดาลดำ เป็นพิมพ์ใหญ่พิเศษไม่มีลายกนกเหมือนซุ้มกอ กรุวัดพิกุลและพระของกรุฤษี

พิมพ์กำแพงเม็ดขนุน

พุทธลักษณะ คล้ายเม็ดขนุน องค์พระยืนปางลีลา สวยงามชัดเจนเนื้อดินผสมว่านเนื้อดินแกร่ง เนื้อผงหินเขียว เนื้อชินก็มี แต่นักพระเครื่องไม่นิยม

พระกำแพงพลูจีบ

พุทธลักษณะ องค์พระยืนปางลีลาเอียวน้อย ๆ ชัด-เจนสวยงาม เนื้อดินผสมว่าน มีทั้งเนื้อดินแกร่ง เนื้อผงหินเขียว

พุทธานุภาพในด้าน เมตตา มหานิยม และคงกระพัน

พิมพ์เม็ดขนุน

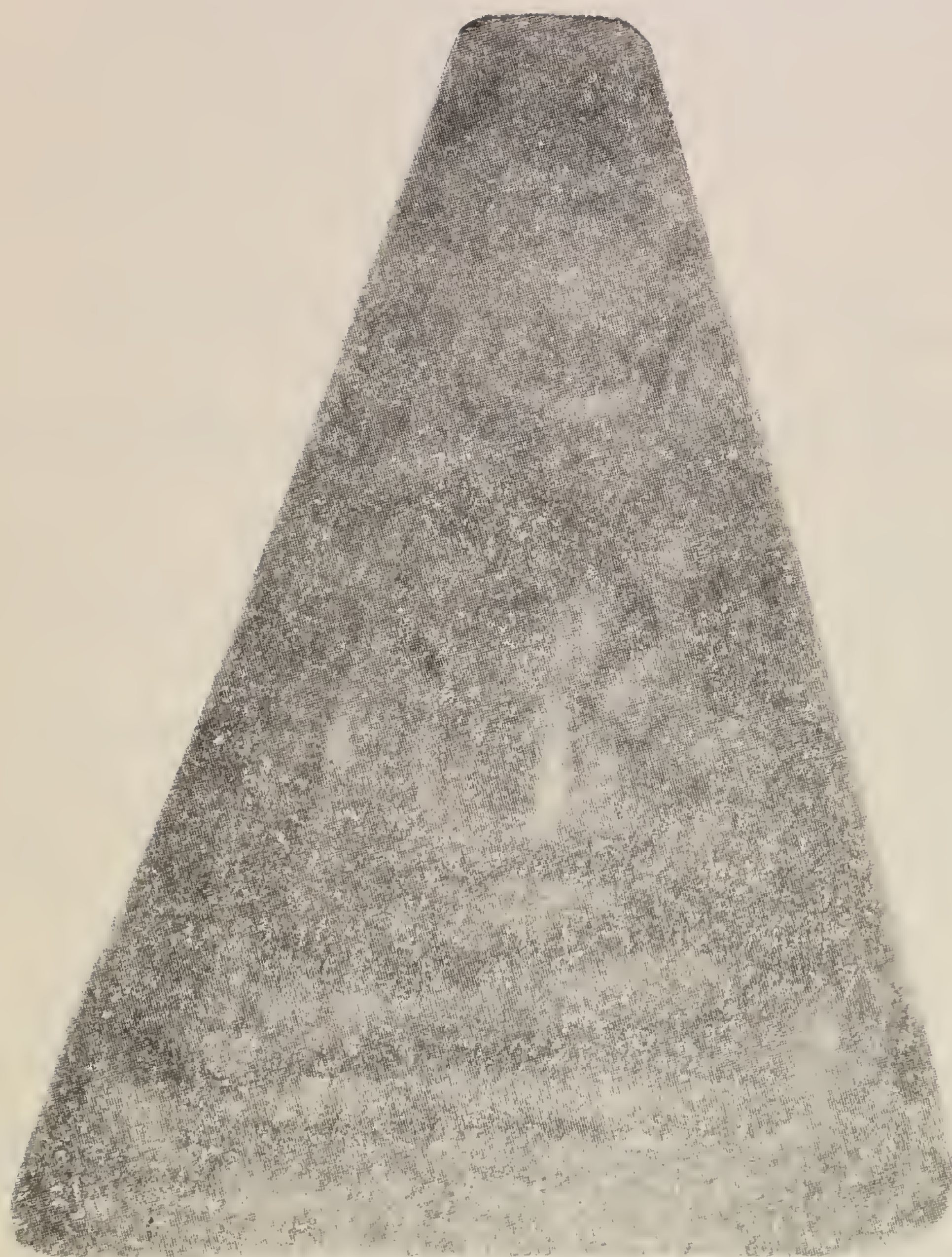
พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปลีลายืน เนื้อดินผสมว่านละเอียดหนักนุ่ม มีแร่ดอกมะขามเห็นชัดเจน

พิมพ์พลูจีบ

พุทธลักษณะ เป็นพระพุทธรูปยืนปางลีลาบิดน้อย ๆ เนื้อดินแกร่งหนักนุ่มมีแร่ดอกมะขามและว่านดอกมะขามน้อย

พุทธานุภาพ ดีทางโภคทรัพย์ เมตตานิยม แคล้วคลาด

พระซุ้มกอ เม็ดขนุนและพลูจีบ พิมพ์นี้มักพบที่พระปรางกลางทุ่งเศรษฐีนอกเมืองเก่า จังหวัดกำแพงเพชร มีหลายสี หลายพิมพ์ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลาง พิมพ์เล็ก สีที่นิยมมากที่สุดได้แก่เนื้อผงหินเขียวมีคราบดำ ซุ้มกอนี้ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลาง พิมพ์ขนมเปี๊ยะ เนื้อชิน เนื้อชนิดนี้ไม่นิยม พิมพ์เม็ดขนุนเป็นเนื้อดินผสมว่านยืนสีลา มี ๒ พิมพ์ พิมพ์เล็ก พิมพ์ใหญ่ เนื้อชินก็มีแต่ด้านหลังเป็นลายผ้า ไม่ค่อยนิยม พลูจีบเป็นพระเนื้อดินหนักนุ่ม เป็นปางลีลามี ๒ พิมพ์ พิมพ์เล็ก พิมพ์ใหญ่ พุทธานุภาพ ดีทางเมตา มหานิยม แคล้วคลาด การค้าขายดี

พระผงสุพรรณ

๕. พระเครื่องผงสุพรรณ

พระเครื่องผงสุพรรณ อันดับ ๕ ในชุดเบญจภาคี เป็นพระอันดับที่หนึ่งของจังหวัดสุพรรณ แต่นักพระชั้นสูงได้จัดความนิยมเป็นรอง พระรอดวัดมหาวัน

สุพรรณบุรีเป็นเมืองโบราณและเมืองสำคัญในประวัติศาสตร์ของชาติไทยมาหลายยุคหลายสมัยมีอายุประมาณ พันกว่าปีล่วงมาแล้ว เดิมทีเดียวเมืองสุพรรณมีอาณาเขตติดกับทะเล มีชนถิ่นเดิมเป็นชาวละว้า อาศัยอยู่ ชาวละว้านี้เป็นมนุษย์โบราณอยู่ในยุคหิน คือ อาณาจักรทวาราดี มีอาณาจักรตั้งแต่นครปฐม เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองสุพรรณ

เมืองสุพรรณ จึงเป็นเมืองเก่าที่มีอายุนาน หลายยุคหลายสมัย มีวัดวาอารามที่สำคัญ และเป็นเมืองวรรณคดี ในประวัติศาสตร์จึงเหมาะแก่การทัศนาและการศึกษา

ในเมืองสุพรรณนี้มีวัดสำคัญวัดหนึ่งเรียกว่า วัดมหาธาตุ มีพระปรางค์องค์หนึ่งซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของพระผงสุพรรณ ซึ่งเป็นพระยอดนิยมองค์หนึ่งของเมืองสุพรรณ

มูลเหตุที่จะพบพระเครื่องสุพรรณบุรี มีเรื่องเล่ากันว่า มีพระภิกษุรูปหนึ่งท่านได้ธุดงค์ไปพบ พระปรางค์ วัดมหาธาตุ เมื่อสมัยนั้นบริเวณวัดและพระปรางค์ยังเป็นป่า มีต้นไม้ปกคลุม พระภิกษุรูปนั้นมาจากที่ใดไม่มีใครทราบได้ธุดงค์เข้าไปในองค์พระปรางค์และได้นำสิ่งของมีค่านั้นไป และไม่มีผู้ใดรู้ว่า พระภิกษุท่านได้อะไรไป จากนั้นก็ไม่ได้ข่าวคราวอะไรเลย

ต่อมาชาวบ้าน แถบนั้นได้มาพบ และได้ ทำการ ขุดค้น ได้พระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ รวมทั้งพระกำแพงศอก และพระ-เครื่องสุพรรณ และพระเครื่องอื่น ๆ อีกมากมาย พวกที่ได้พระไว้ก็ได้จำหน่ายจ่ายแจกจึงเป็นที่เลื่องลือจนล่วงรู้ถึงพระยาสุนทรสงคราม ผู้ว่าราชการเมืองสุพรรณบุรี จึงได้เกณฑ์คนเข้าทำการขุดค้นได้พระพุทธรูปและของมีค่าอีกมากมายรวมทั้งพระผงสุพรรณ จึงได้นำมาเก็บรักษาไว้

ครั้นต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-เกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ได้เสด็จไปนมัสการดอนเจดีย์ พระยาสุนทรสงครามได้นำพระผงสุพรรณขึ้นทูลถวายพร้อมกับพระ-พุทธ และวัตถุโบราณมีค่าอื่น ๆ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-

เกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้นำพระผงสุพรรณ พระราชทานแจกจ่ายแก่ข้าราชการบริพารที่ตามเสด็จโดยทั่วกัน และภายหลังพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแก่ ทหาร ตำรวจ เสือป่า ลูกเสือ และข้าราชการอื่น ๆ ที่บริเวณสนามเสือป่าตำบลทุ่งพญาไท

พระผงสุพรรณ ซึ่งพบในกรุที่พระปรางค์วัดพระศรีมหาธาตุนั้น ตามหลักฐานจารึกในลานทองได้บอกถึงการสร้างมีข้อความดังนี้

ศุภมัสดุ ๑๒๖๕ สิทธิการิยะ แสดงบอกไว้ให้รู้มีฤษีทั้ง ๔ ตน พระฤษีพิลาไลย์เป็นประธานเราจะทำด้วยฤทธิ์ทำเครื่องประดิษฐ มีสุวรรณ เป็นต้น คือบรมกษัตริย์พระยาศรีธรรมาโศกราชเป็นผู้ที่ศรัทธาพระฤษีทั้ง ๔ ตน จึงพร้อมกันทำส่วนทั้งหลาย พระฤษีจึงอัญเชิญเทพยดามาช่วยกันทำพิธีเป็นพระพิมพ์ไว้สถานหนึ่งแดงสถานหนึ่งดำ ให้เอาว่านทำเป็นผงปั้นเป็นก้อนพิมพ์ด้วยลายมือของพระมหาเถร ปิยะทัสสะ สีสาริ

บุตรเป็นใหญ่และเป็นประธานในที่นั้น ได้เอาแร่ต่าง ๆ ซัดยาสำเร็จแล้วให้นามว่าสังฆวานร ได้หล่อด้วยพิมพ์ต่าง ๆ กัน เสกด้วยมนต์คาถาครบ ๓ เดือนแล้ว ท่านเอาไปประดิษฐานไว้ในสถูปใหญ่แห่งหนึ่งที่เมืองพรรณฑูม ถ้าผู้ใดไปพบให้รีบเอาไปไว้สักการะบูชาเป็นของวิเศษ แม้จะมีอันตรายประการใดก็ดีให้อาราธนาผูกไว้ที่คอ อาจคุ้มครองอันตรายทั้งปวงได้ ถ้าผู้ใดออกรณรงค์สงครามประสิทธิ์ด้วยศัตราวุธทั้งปวงเอาพระลงสรงน้ำมันหลวงแล้วนั่งบริกรรม พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ๑๐๘ จบ พาหุง ๑๓ จบ ใส่ขันสำริดตั้งอธิษฐานเอาตามความปรารถนาเถิด ให้ทาทั้งหน้า ผม และหน้าอก ถ้าจะใช้ทางเมตตาให้มีสง่าเจรจาให้คนทั้งหลายเชื่อฟังยำเกรง ให้เอาพระไว้ในน้ำมันหอมเสกด้วยคาถานวหรคุณ ๑๓ จบ พาหุง ๑๓ จบ พระพุทธคุณ ๑๓ จบ ให้เอาดอกไม้ธูปเทียนบูชาทำพิธีในวันเสาร์ น้ำมันหอมเก็บไว้ใช้ได้เสมอไป ทาริมฝีปากและหน้าผากและผม ถ้าผู้ใดพบพระดังกล่าวมานี้ พระว่านก็ดี พระเกษรก็ดี พระทำด้วยแร่สังฆวานรก็ดีอย่าประมาทเลย อานุภาพพระ

ทั้ง ๓ นี้ ดุจกำแพงทแกล้วกันอันตรายทั้งปวงได้ แล้วให้ว่าคาถาบท เยสันตาจนจบพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ จนจบ พาหุงไปจนจบ ให้ว่าดังนี้อีก ตะเต ลิกเกกะระณังมหายังมังคะสังนะมะนะกะ แล้วให้ว่า คิริมิติ กุรุมุทุเกเรเมเก กะระมะทะประสิทธิ์แล

พระผงสุพรรณเป็นศิลปอู่ทองมีลายเส้นคำครึ่ง และพระผงสุพรรณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เป็นพระเครื่องซึ่งสร้างขึ้นจากเนื้อผงและว่านผสมดินเผา พุทธลักษณะ เป็นรูปสามเหลี่ยมทรงชลูด ๆ แต่ยอดมุมตัดบ้าน และแต่บางพิมพ์ไม่ตัด มีด้วยกัน ๓ พิมพ์ ๓ หน้าได้แก่

๑. พระผงสุพรรณพิมพ์หน้าแก่ พิมพ์นี้นิยมกันมากที่สุด ราคาแพงมากที่สุด พิมพ์หน้าแก่มีข้อสังเกตก็คือ พระกรรณหูขวายาวกว่าพระกรรณหูซ้าย องค์พระนั่งมารวิชัย พระบาทา (แบน ซ้ายทอดหักมุม) พระหัตถ์ซ้ายทอดเลยเกือบจะจดพระบาทาขวา อกนูน เอวคอด การซ้อนพระเพรา (เข่า) ได้สวยงาม พระพักตร์ (หน้า) อู่ทองเหมือนมนุษย์คนแก่ ส่วน

ด้านหลังของพระมักปรากฏรอยนิ้วมือของฤษี ผู้สร้างมีเส้นลายมือนูนชดเชยด้านข้างขององค์พระดัดด้วยดอกสวยงาม

๒. พระผงสุพรรณหน้าหนุ่ม ค่อนข้างแก่ พระกรรณ (หู) หูซ้ายยาวกว่าพระกรรณ (หู) ขวา พระบาททอดหักข้อศอกซ้ายเห็นชัดเจน อกนูน เอวคอด การซ้อนพระเพลา (ขวา) ได้งดงาม พระพักตร์ครึ่งหนุ่มครึ่งแก่

๓. พระผงสุพรรณ หน้าหนุ่มพระพักตร์ใหญ่ พระบาทใหญ่ ทรงชลูดชัดเจน พระกรรณมักเท่ากัน พระบาททั้งทอด หักข้อศอกซ้ายชัดเจน อกนูน เอวคอด การซ้อนพระเพลาสวยงาม

พระผงสุพรรณนี้มีผู้พบที่ดอนเจดีย์ สันนิฐานว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างขึ้น และท่านสมเด็จพระวันรัตน์วัดป่าแก้ว เป็นประธานในการสร้าง

พุทธลักษณะ เป็นเนื้อดินเผารูปสามเหลี่ยมทรงชลูดเหมือนผงสุพรรณวัดพระศรีรัตนมหาธาตุแต่เล็กกว่าพระพักตร์เล็กและอกไม่นูน องค์พระไม่ค่อยชัดเจน

พระพุทธคุณ ดีทางเมตตามหานิยม และแคล้วคลาด อันตรายทั้งปวง

พระผงสุพรรณเป็นศิลปอู่ทองหน้าแก่ มีลักษณะคร่ำเคร่ง เป็นอาการแสดงว่ามีสมาธิเป็นอุคมทัศนา ในอาการแสดงนี้เห็นว่าพระพุทธองค์ยังมีอำนาจแห่งจิตที่จะเอาชนะแก่โลกีย์และทำทางหลุดพ้นจากเครื่องร้อยรัดให้ถึงซึ่งวิมุตติเพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่า อาการแสดงศิลปอู่ทองแสดงถึงลักษณะเมื่อพระบรมศาสดาทรงพยายามครั้งสุดท้าย เพื่อสัมมาโพธิ-ญาณ การบูชาให้หันหน้าไปสู่ทิศอิสานเป็นเศรษฐีทิศ จะทำอะไรเจริญร่ำรวยที่ 1 และหันหน้าไปสู่ทิศบูรพาเป็นราชาทิศทำการงานได้เป็นใหญ่เป็นโต นอกจากที่กล่าวแล้วไม่ดี

เรื่องพระเครื่องยังมีอีกมากมาย ซึ่งผู้เขียนไม่สามารถจะลำดับนำมาลงให้เหมาะสมกับรูปหนังสือได้ และผู้เขียนก็มิได้มีความรู้แตกฉานในเรื่องพระเครื่องมากนัก เพื่อช่วยให้หนังสือเล่มนี้มีคุณค่าบ้างไม่มากก็น้อย แต่ท่านที่มาเป็นเกียรติ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ของ คุณสวง ทับขำ และเป็นการระลึกถึงผู้วายชนม์ ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่เลื่อมใสศรัทธา สนใจและใฝ่หาพระเครื่องมาเป็นสมบัติส่วนตนเป็นอันมาก

หากว่าข้อเขียนทั้งหมดนี้มีส่วนผิดพลาด หรือบังเอิญไปสอดคล้องกับข้อเขียนของท่านผู้ใด ผู้เขียนต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอรับผิดแต่เพียงผู้เดียว หากว่าข้อเขียนทั้งหมดนี้มีความดีหรือคุณประโยชน์อยู่บ้างไม่มากก็น้อย ผู้เขียนขอยกความดีทั้งหมดให้กับผู้ที่วายชนม์.

ญาติ

หนังสืออุทานธรรม

ของ

พระศาสนโสภน (จตฺตสลฺลเถระ)

วัดมกุฏกษัตริยาราม

๑. อุทานธรรมของ ส.จ. ประดิษฐ์
เป็นภาษิตคำกลอน อักษรสาร
เทศนา ไทย ไทย ไว้เป็นทาน
แก้รำคาญฟังเล่น เย็น เย็นใจ ฯ

๒. ใครดีเราก็ดี อารีต่อ
ให้สมข้อคำบุราณ ที่ขานไข
มิตตะจิตต่อติด กับมิตตะใจ
ใครไม่ใยแล้วอย่าอยาก ให้ยากเย็น

๓. คำบุราณพาที ไว้ดีมาก
โคไม่อยากกินหญ้า อย่าเคี่ยวเข็ญ
ฝืนน้ำใจของเขา เราลำเค็ญ
ถึงคราวเป็นแล้วต้องปล่อย ไปตามกาล

๔. ใครมีปากอยากพูด ก็พูดไป
เรื่องอะไรก็ช่าง อย่าพึ่งขาน
เราอย่าต่อก่อก้าว ให้ร้าวราน
ความรำคาญก็จะหาย สบายใจ

๕ ปิ้งปลาหมองอแล้วกลับ นี่คำขำ
เจ็บแล้วจำใส่กระบาล นี่ขานไข
ผิดแล้วแก้กลับตัว เปลี่ยนหัวใจ
จะหาใครมาวอน ไม่สอนตน

๖. โทษผู้อื่นแลเห็น เป็นภูเขา
โทษของเราแลไม่เห็น เท่าเส้นขน
ติดคนอื่นเหม็นเบื่อ เราเหลือทน
ติดของตนถึงเหม็น ไม่เป็นไร

๗. อันบ้านเรือนใหญ่โต ระโหฐาน
มีเสาทานหลายต้น จึงทนไหว
เกิดเป็นคนอยู่เดียว ก็เปลี่ยวใจ
ต้องอาศัยพวกพ้อง พี่น้องนา

๘. จะหาใครเหมาะใจ ที่ไหนเล่า
ตัวของเรายังไม่ เหมาะใจหนา
อนิจจังทุกขัง อนัตตา
รู้ล่วงหน้าเสียก่อน ไม่ร้อนใจ

๙. ทุกข์สุขอยู่ที่ใจ มิใช่หรือ
ถ้าใจถือก็เป็นทุกข์ ไม่สุขใส
ถ้าไม่ถือก็เป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ
เราอยากได้ความทุกข์ หรือสุขนา

๑๐. ยามมีมันก็มี มีเหลือล้น
แล้วกลับจนมันก็จน จนจริงหนา
อนิจจังดังนี้ ไม่ดีนา
ต้องขอลาอนิจจัง ดังนี้แล

๑๑. ยามจนมันก็จน จนเต็มที่
แล้วกลับมีมันก็มี มีนักหนา
อนิจจังดังนี้ ดีนักหนา
ไม่ขอลาอนิจจัง ดังนี้เลย

๑๒. ไม่รู้ไม่ชี้ดีนัก รู้จักใช้
นึกอะไรแล้วทิ้ง นิ่งนั่งเฉย
ไม่ต่อเรื่องเครื่องทุกข์ สุขเสบย
ใครไม่ลองดู จะรู้ดี

๑๓. รักษาตัวกลัวกรรม อย่าทำชั่ว
จะหมองมัวหม่นไหม้ ไปเมืองผี
จงเลือกทำแต่กรรม ที่ดีดี
จะได้มีความสุข พ้นทุกข์ภัย

๑๔. เราจะต้องพลัดพราก จากของรัก
ไม่ย้ายยักมั่นคง อย่าสงสัย
รีบรู้ตัวเสียก่อน ไม่ร้อนใจ
ถึงคราวไปแล้วก็ไป ไปตามกาล

๑๕. ความไม่พอใจจน เป็นคนเข็ญ
พอแล้วเป็นเศรษฐี มหาศาล
จนทั้งนอกทั้งใน ไม่ได้การ
จงคิดอ่านแก้จน เป็นคนมี

๑๖ รู้ว่าไฟแล้วทำไม ไปจับเล่น
มันไม่เย็นเลยหนา น่าบัดสี
ครั้นถูกไฟไหม้เผา เศร้าโศกี
น่าจะตีเสียให้ช้ำ ระกำทรวง

๑๗. อัปมาทปราชญ์ชม นิยมนัก
ว่าเป็นมรรคครรไล อันใหญ่หลวง
ให้ประชาสาธุชน คนทั้งปวง
พ้นจากบ่วงตัณหา สิ้นราคี

๑๘. อโหอโอ้น่า ยนารถหนอ
ความไม่พยพายุ่ง ทุกกรุงศรี
ต้องรบราฆ่ากัน ลั่นโลกี
ใครเสียทีแล้วก็ตาย วายชีวัน

๑๙. ผู้ใดชั่วรู้ตัว แล้วกลับจิต
ไม่ถือผิดงมโง่ โดยโมหันต์
ควรจะชมว่าสม เป็นคนธรรม์
รู้ผิดแล้วกลับตัว เป็นคนตรง

๒๐. สังขารา สัสสตา นัตถิ
เป็นสติสำคัญ ป้องกันหลง
ตัดยินดียินร้าย ให้คลายลง
ไม่งมงงลืมตัว เพราะชั่วดี

๒๑. เวลาใดทำใจ ให้ผ่องแผ้ว
เหมือนได้แก้วมีค่า เป็นราศรี
เวลาใดทำใจ ให้ราคี
เหมือนมณีแตกหมด ลดราคา

๒๒. เขาทำดีทำชั่ว ตัวของเขา
อย่าหาเหาใส่หัว ของตัวหนา
มันจะยุ่งนุงนัก หนักอุรา
ตามยถากรรมเขา เราสบาย

๒๓. สมัยใดทำใจ ให้ผุดผ่อง
จากหม่นหมองราคิน สิ้นทั้งหลาย
จะพบสุขสดใส ใจสบาย
อภิปรายคงไม่ชัด ปัจจัตตัง

๒๔. นึกนึกแล้วก็น่า อนารถหนา
เพราะตัณหาพายุ่ง ออกนุงถัง
ต้องรบราฆ่ากัน ลั่นลือดัง
ใครพลาดพลั้งแล้วก็ตาย วายชีวา

๒๕. กายกับใจอาศัย ซึ่งกันอยู่
เราต้องรู้ว่ามัน ต่างกันหนา
สุขทุกข์แต่ละอย่าง ก็ต่างนา
ถ้าเอามาคลุกกัน มันยุ่งใจ

๒๖. ปล่อยให้ยุ่งแล้วมันแย่ แก้มันยาก
ยิ่งยุ่งมากมันยิ่งแย่ แก้ไม่ไหว
อย่าปล่อยให้ยุ่งนุงนัก จะหนักใจ
จงแก้ไขอย่าให้ยุ่ง นุงนักนา

๒๗. พูดไปเขาไม่รู้ กลับขู่เขา
ว่าโง่เง่างมเงอะ เซอะนักหนา
ตัวของตัวทำไม ไม่โกรธา
ว่าพูดจะให้เขา ไม่เข้าใจ

๒๘. โกรธเขาก็รู้ อยู่ว่าร้อน
จะนั่งนอนก็เป็นทุกข์ ไม่สุขใส
แล้วยังดื้อด้านโกรธ จะโทษใคร
น่าแค้นใจจริงหนา ไม่น่าชม

๒๙. จะเป็นสุขก็ต้องทุกข์ ลงทุนก่อน
จะเป็นก้อนทีละน้อย คอยประสม
จะเป็นพระก็ต้องละ กามารมณ์
จะเป็นพรหมก็ต้องเพียร เรียนทางฌาน

๓๐. ประพฤติธรรมสำคัญ อยู่ที่จิต
ถ้าตั้งผิดมัวหมอง ไม่ผ่องใส
ถ้าตั้งถูกผุดผ่อง ไม่หมองใจ
สติใช้คุมจิต ไม่ผิดนา

๓๑. อิฏฐารมณ์นิยม ว่าเป็นสุข
ที่แท้ทุกข์จริงเจียว ทีเดียวหนา
สำคัญผิดติดทุกข์ ว่าสุขนา
เป็นสัญญาวิปลาส พลาดผิดธรรม์

๓๒. อย่าทะนงองอาจ ประมาทรัก
มาชวนชักรวนเร ให้เหหัน
ไม่กลัวเป็นกลัวตาย วายชีวัน
ถ้าแพ้มันแล้วต้องตาย วายชีวี

๓๓. รามเกียรติ์มันยุ่ง ออกนุงขิง
เพราะแย่งหญิงสีดา มารศรี
ต้องรบราฆ่ากัน ลั่นโลกี
ใครเสียทีแล้วก็ตาย วอดวายปราณ

๓๔. นิสัยควายแล้วไม่วาย จะบดเอื้อง
คนรื้อเรื่องอดีตตั้ง มาตั้งขาน
พิรี้พิไรไม่รู้จบ งบประมาณ
ก็เปรียบปานดั่งควาย น่าอายนา

๓๕. เออไฉนใจเรา ฉะนี้นี่
ไม่กลัวผีมันเย้ย บ้างเลยหนา
ใจฉะนี้หน้าไฉน อย่างไรนา
ดูเงาหน้าแล้วคงเห็น ไม่เป็นเรา

๓๖. อวดฉลาดพูดออก บอกว่าโง่
ฟังเขาโอ้อวดอ้าง อย่าขวางเขา
ขัดคอเขาก็โกรธ พิโรธเรา
เป็นเรื่องเร่าร้อนใจ ไม่เป็นการ

๓๗. ระลึกถึงความตาย สบายนัก
มันหักรักหักหลง ในสงสาร
บรรเทามืดโมหันต์ อันธการ
ทำให้หาญหายสะดุ้ง ไม่ยุ่งใจ

๓๘. เราจะต้องรบรับ กับมัจจุราช
ไม่แคล้วคลาดมั่นคง อย่าสงสัย
รีบเตรียมตัวไว้ก่อน ไม่ร้อนใจ
มาเมื่อไรเราก็รบ ไม่หลบนา

๓๙. ถึงกายแพ้แต่ใจ เราไม่แพ้
ใจไม่แก่เจ็บตาย ตามกายหนา
กายนี้มันจะเน่า เราก็ลา
ไปสวรรค์ชั้นฟ้า นิพพานเอย

๔๐. ชั่วหรือดีที่ทำ กรรมทั้งหลาย
ไม่หนีหายสูญสิ้น ไปถิ่นไหน
ย่อมอยู่ดีกินดี ไม่มีภัย
รวมเก็บไว้ที่จิตต์ ติดตัวเรา

๔๑. อนิจจังทั้งนั้น ไม่ทันคิด
พอเห็นฤทธิ์อนิจจัง ลงนั่งเหงา
ว่าโอ้โอ๋อกเอย เอ๋ยอกเรา
มามัวเมานิจจัง จีรังกาล

๔๒. ยังไม่เคยพึ่งใคร ที่ไหนหนา
ว่าเกิดมาเป็นสุข สนุกสนาน
มีแต่บ่นเรื่องทุกข์ ไม่สุขสราญ
ทั้งชาวบ้านชาววัด ซัดกันไป

๔๓. อนัตตาสังขาร นี่ด้านดื้อ
ไม่เชื่อถือถ้อยคำ ที่ร่ำไข
จะพูดจาว่าขาน ประการใด
ไม่ตามใจข้องขัด อนัตตา

๔๔. ไตรลักษณ์ต้องเป็นหลัก สำหรับจิตต์

จงหมั่นคิดหมั่นนึก หมั่นศึกษา
เราต้องตายเป็นแท้ แน่ละวา
จะม้วมานอกครู อยู่ทำไม

๔๕. มีกายอย่าได้หมาย ว่าเป็นสุข
กลับมีทุกข์มากมาย หลายสถาน
จะหาสุขที่กาย จนวายปราณ
คงไม่พานพบแท้ เป็นแน่นอน

๔๖. สารพัดที่จะรู้ เป็นครูเขา
ตัวของเราแล้วทำไม ไม่สั่งสอน
ปล่อยให้ยุ่งนุงนัง ไม่สังวร
ควรผันผ่อนแก้ยุ่ง นุงทั้งปวง

๔๗. โอโลโภโทโส โมโหนี้
เป็นราคีของใจ อันใหญ่หลวง
เป็นมูลรากราคิน สิ้นทั้งปวง
คอยเหนี่ยวหน่วงให้นุง ยุ่งหัวใจ

๔๘. โอ้ร่างกายของเรา มันเน่าแน่
ไม่มีแปรเปลี่ยนผัน หันไฉน
ต้องรู้ตัวอยู่เสมอ อย่าเผลอใจ
สิ่งใดใดควรทำ รีบจ้ำเอย

๔๙. กาลนี้มิได้รอ เราหนอหนา
อย่ามัวมามึนเมา เลยเราเอ๋ย
หลงนิยมชมทุกข์ ว่าสุขเสบย
ไม่ช้าเลยจะต้องลา โลกคลาไคล

๕๐. เอวังดังที่ได้ แสดงมา
สิ้นสุดเทศนา เท่านี้
ควรแล้วแก่เวลา หยุดยุต-ติเฮย
ใดพลาดปราชญ์ช่วยชี้ ช่อให้ชนเห็น

๕๑. ประสิทธิ์พรสวัสดี เจริญศรีเจริญชนม์
เจริญสุข เจริญผล เจริญพรรณ เสมอสมัย
นิราศทุกข์ นิราศโศก นิราศโรค นิราศภัย
ประสงค์สรรพ์กุศลใด ก็จงสมประสงค์เทอญฯ

เรื่องจิตใจ

๑. สิ่งทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่ สำเร็จด้วยใจ เมื่อใจคิดร้ายแล้วจะทำหรือพูดอะไร ก็ย่อมจะเป็นไปในทางไม่ดี (คือชั่ว) เหมือนล้อเกวียนย่อมหมุนตามรอยสัตว์ เหมือนเงาตามฉะนั้น, คนเรามีใจผ่องใสแล้วจะทำหรือพูดก็เป็นไปในทางดี

๒. เมื่อใจเศร้า ก็พาเราทุกข์ เมื่อใจสุข จะพบทางสบาย

๓. สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ พระนิพพานอยู่ใกล้ ๆ อยู่ที่ใจเรานี่เอง

๔. วาจาอย่างไร น้ำใจอย่างนั้น

๕. เพียงแต่นึก จะทำใจให้หายขุ่นไม่ได้ เหมือนไก่ไม่กกไข่ ลูกจะฟักตัวอย่างไร

๖. ชำระใจเสมอ ย่อมขาวสะอาด เหมือนผ้าหมั่นซักฟอก

๗. จงทำใจดูว่า คนเราไม่รักคนอื่นมากกว่าตัวเองแล้ว ผู้อื่นย่อมรักตนมาก ฉะนั้นจึงไม่ควรเบียดเบียนผู้อื่น

๘. ไม่ทำความชั่ว ๑
ทำแต่ความดี ๑
ทำใจให้ผ่องใส ๑

ทั้ง ๓ ประการนี้เป็นคำสอนของพระพุทธศาสนา

๙. คนฉลาดย่อมคุมจิต ไม่ให้ออกแจกไปตามอารมณ์ที่ต้องการอยู่เสมอ จิตที่เราควบคุมดีแล้วจะนำสุขมาให้

๑๐. คนที่ไม่ถูกกัน ก็จะคอยแกล้งกัน หรือคนที่อาฆาตกัน ก็ย่อมจะคอยทำร้ายกันฉันใด ใจที่ตั้งไว้ผิดจะนำทุกข์มาให้มากกว่าเสียอีก

๑๑. การชนะใจได้ ดีกว่าผู้ชนะคนทั้งโลก (เพราะไม่เกิดการเสียเลือดเนื้อแต่อย่างใด)

๑๒. (๑) ความมีไมตรีจิต คิดรักใคร่ต่อกัน(เมตตา)
(๒) ความเห็นใจต่อผู้ประสบความยากลำบาก (กรุณา)
(๓) การแสดงความยินดี ต่อความสุขของผู้อื่น (มุทิตา)

(๔) การไม่ยึดถืออะไร และมองดูผู้อื่นโดยไม่ลำเอียงและสงบ (อุเบกขา)

๑๓. ผู้ที่รักใคร่เราหรือที่เรารักใคร่ จะทำให้เราประเสริฐไม่ได้ หากแต่จิตใจที่ตั้งไว้ดี ย่อมจะทำให้เราประเสริฐยิ่ง

เรื่องตัณหา

๑. แม่น้ำยังรู้จักเต็มฝั่ง แต่ความต้องการของเราไม่มีเต็ม

๒. ความทะยานอยากย่อมรึงรัดผู้ติดอยู่ เหมือนเครือเถาคอยรึงรัด

๓. เครื่องรัดอะไรจะเท่าบุตร ภรรยา ย่อมทำให้ผู้หลงถูกรัดแน่น

๔. ความเศร้าโศกย่อมเกิดจากที่รัก

๕. ภัยอันตรายย่อมเกิดจากที่รัก

๖. สภาพที่ไม่รู้จักอิ่ม ๔ ประการ

(๑) กามคุณ

(๒) การพนัน

(๓) สุรา

(๔) การนอน

๗. (ก) ความปรารถนา ตามอารมณ์ต้องการ (กามตัณหา)

(ข) ความดิ้นรน หรือทะเยอทะยาน

(ค) ความเหนื่อยหน่าย หรือย่อท้อ (ภวตัณหา)

สามประการนี้ ทำให้เกิดทุกข์

เรื่องตน

๑. ตนเป็นที่พึ่งของตน

๒. จงเตือนตนเอง

๓. จงฝึกตนเอง

๔. ความดีหรือชั่วเป็นของเฉพาะตัว คนอื่นจะทำเราให้ดีหรือชั่วไม่ได้

๕. โทษของคนอื่นเห็นได้ง่าย โทษตัวเราเห็นได้ยาก

เรื่องความทุกข์

๑. (ก) ความเกิด (ชาติ)

(ข) ความแก่ (ชรา)

(ค) ความตาย (มรณะ)

๓ ประการนี้ เป็นสภาวะทุกข์ หรือทุกประจำ

(ง) ความเศร้าใจ (โศก)

(จ) ความระทมใจ (ปริเทวะ)

(ฉ) ความยากลำบาก (ทุกข์)

(ช) ความไม่สบายใจ (โทมนัส)

(ซ) ความคับแค้นใจ (อุปายาส)

(ฎ) ความพบสิ่งที่ไม่รักใคร (อัปปิยสัมปโยค)

(ฐ) ความพลัดพลาดจากสิ่งที่รักใคร่ (ปิยวิป-ปโยค)

(ฌ) ความปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น (อิจฉาวิฆาต)

๘ ประการนี้เป็นปกิณณกทุกข์ หรือทุกข์จร

๒. ความทุกข์ ย่อมหมดไปได้เพราะความเพียร
๓. ความหิวกระหาย เป็นทุกข์อย่างหนึ่ง
๔. ความมีโรคเบียดเบียนเป็นทุกข์อย่างหนึ่ง
๕. ผู้มีสิ่งที่รักมาก ย่อมมีทุกข์มาก ผู้มีรักน้อยย่อมมีทุกข์น้อย ผู้ไม่มีรักเลย ย่อมไม่มีความทุกข์ (คือมีสุข)
๖. ผู้เบียดเบียนผู้อื่น ย่อมได้รับทุกข์

เรื่องปัญญา

๑. ปัญญาย่อมส่องแสงได้ไกลมาก
๒. ปัญญา เป็นยอดปรารถนาของบุคคล
๓. นักปราชญ์ย่อมสรรเสริญผู้มีปัญญาว่าประเสริฐสุด
๔. ความฉลาดย่อมขจัดความโง่ได้
๕. ปัญญาย่อมใช้ได้ทุกแห่งหน
๖. ผู้มีปัญญาย่อมพ้นทุกข์
๗. ปัญญาย่อมเป็นใหญ่กว่าอย่างอื่น ย่อมชำระใจให้หมดจากเครื่องเศร้าหมอง

เรื่องทาน

๑. ควรให้ของที่สมควรแก่ผู้ควรรับ

๒. ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของผู้รับ

๓. การให้เป็นการผูกไมตรีต่อกัน

๔. การให้ ย่อมกำจัดความโลภและตระหนี่ได้

๕. การให้ความรู้ ได้ชื่อว่าให้แสงสว่าง

๖. การให้ จะทำให้ผู้ให้ร่ำรวย

๗. ผู้ให้ ย่อมได้รับของตอบแทน

๘. ผู้ไหว้ ย่อมได้รับไหว้ตอบ

๙. การให้อาหารย่อมเชื่อว่าให้กำลัง

๑๐. การให้โอวาทหรือคำสอน (ธรรมะ) ย่อมเหนือกว่าการให้อย่างอื่น

๑๑. การให้ ทำให้ใจสบาย

๑๒. การบูชาย่อมได้รับบูชาตอบ

๑๓. การให้ของแก่ผู้มีพระคุณ ได้ชื่อว่าเป็นผู้รู้คุณ

เรื่องความสุข

๑. (ก) สุขเกิดขึ้นจากการมีทรัพย์
(ข) สุขเกิดขึ้นจากการจ่ายทรัพย์ ในทางที่เป็นประโยชน์
(ค) สุขเกิดขึ้นจากการประกอบการงาน
(ง) สุขเกิดขึ้นจากการไม่มีหนี้สินใคร

๒. ผู้ถึงทางแห่งความสุขได้ก็เพราะศีล

๓. ศีลนำสุขมาให้ตลอดกาล

๔. การสะสม (บุญ) คือคุณความดีไว้ย่อมให้สุข

๕. ความสงบเป็นสุขอย่างยิ่ง

๖. ความสิ้นกิเลส (นิพพาน) เป็นความสุขอย่างสูงสุด

๗. ความที่สังขารสงบ ย่อมเป็นสุข

อนิมิตธรรม

๑. ใครจะรู้แน่ว่า เมื่อใดจะรุ่งเรือง เมื่อใดจะล่มจม ทางแห่งชีวิต คิดเอาไม่ได้ (ชีวิต)

๒. ใครจะรู้แน่ว่า เมื่อใดจะเจ็บป่วย และจะป่วยด้วยโรคอะไร เรารู้เองไม่ได้ (พยาธิ)

๓. ใครจะรู้แน่ว่า เมื่อใดจะตาย ตายด้วยอาการอย่างใด เลือกตายไม่ได้ (กาล)

๔. ใครจะรู้แน่ว่า เราจะตายที่ไหน ซากศพจะอยู่ที่ใด รู้ไม่ได้

๕. ใครจะรู้แน่ว่าตายแล้วไปไหน สบายหรือลำบากอย่างไร ก็รู้ไม่ได้

อนิจจตา

๑. สังขารทั้งหลายไม่เที่ยง

ก. เกิดขึ้นตอนแรก

ข. เปลี่ยนแปลงระยะต่อมา

ค. ชำรุดหรือสูญหายในที่สุด

วิธีต่ออายุให้ยืน

ทำกายใจให้ชุ่มชื่นผ่องใส

ความเป็นผู้มีอายุยืน จัดเป็นพรประการ ๑ ในพร ๔ ประการ คือ อายุ วรรณ สุข พล ซึ่งเป็นผลที่ผู้ใหญ่มักเลือกอำนวยแก่ผู้น้อยผู้มีสัมมาคารวะไหว้กราบอ่อนน้อม เป็นผลดีเป็นที่ปรารถนาของชนทั้งหลาย เป็นคู่กับความเป็นผู้ไม่มีโรค, แม้มีอายุยืน แต่ถ้ามีร่างกายไม่สมประกอบ มีโรคเบียดเบียฬ ก็หาความผาสุกในชีวิตมิได้, ความเป็นผู้ไม่มีโรค ย่อมเกิดสืบมาแต่ความเป็นผู้มีกำลังกายและกำลังใจสมบูรณ์ แข็งแรงไม่อ่อนแอ, ถ้ากำลังกายและกำลังใจอ่อนแอไม่สมบูรณ์ ย่อมเป็นทางมาแห่งโรค และเป็นเครื่องทอนอายุให้สั้น, เพราะฉะนั้น ความเป็นผู้มีอายุยืน ความเป็นผู้ไม่มีโรค และความเป็นผู้มีกำลังกายและกำลังใจสมบูรณ์ ๓ ประการนี้ จึงต้องประ

กอบกันอาศัยกัน คือความเป็นผู้มีกำลังกายและกำลังใจสมบูรณ์ เป็นแดนเกิดแห่งความเป็นผู้ไม่มีโรค และความเป็นผู้ไม่มีโรค เป็นแดนเกิดแห่งความเป็นผู้มีอายุยืนอีกชั้นหนึ่ง, วรรณผิวกายผุดผ่อง และความสุขกายสุขใจซึ่งเป็นพรอีก ๒ ประการ ย่อมเป็นผลเกิดสืบมาแต่ความเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยกำลังและความเป็นผู้ไม่มีโรคด้วย, เพราะฉะนั้น ผู้ปรารถนาให้อายุยืนและไม่มีโรค จำต้องมีความฉลาดในอุบายวิธีที่จะช่วยให้อายุยืน และปฏิบัติตามวิธีเหล่านั้น ด้วยความตั้งใจและพยายาม.

วิธีที่จะช่วยให้อายุยืนนั้น นักปราชญ์ทั้งหลาย ทั้งในอดีตกาลและในปัจจุบัน ได้พยายามทดลองและค้นคว้าโดยประการต่าง ๆ มากมาย เพื่อจะหาความจริงว่า "ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จความปรารถนา" ผลแห่งการทดลองค้นคว้าปรากฏว่า ความเป็นผู้มีอายุยืนเนื่องด้วยธรรมชาติของร่างกาย เช่น การหายใจ การบริโภคอาหาร การหลับนอน เป็นต้น ซึ่ง

จะต้องรู้จักปฏิบัติบริหารให้ถูกส่วน ตามความต้องการโดยธรรมชาติของร่างกายนั้นเอง จึงวางหลักวิธีปฏิบัติเพื่อให้อายุยืนไว้ ๓ ประการ ตามเหตุผลที่ค้นพบแล้วนั้น คือ

๑. วิธีปฏิบัติเนื่องด้วยกาย.

๒. วิธีปฏิบัติเนื่องด้วยอาหาร.

๓. วิธีปฏิบัติเนื่องด้วยจิตต์.

งานสวดพระอภิธรรม

บรรดาญาติและเพื่อน ๆ ข้าราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้อุปการะช่วยเหลือ โดยรับเป็นเจ้าภาพสวดพระอภิธรรมและทำบุญให้ คุณสวง ทับขำ กล่าวคือ

วันที่ ๘-๙ สิงหาคม ๒๕๑๕ ภรรยา บุตร ธิดา

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๑๕ เพื่อน ๆ ข้าราชการสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง และด้วยกุศลผลแห่งบุญที่ได้กระทำนี้ ขอให้เป็นผลตอบสนองให้บรรดาท่านผู้มีเกียรติ ที่สละเวลาอันมีค่าของท่าน มาร่วมในการฟังสวดอภิธรรมตลอดจนงานพระราชทานเพลิงศพวันนี้จงได้รับความสุขสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์ทุกประการ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณโดยทั่วกัน หากการรับรองของข้าพเจ้าบกพร่อง ขอได้โปรดประทานอภัยจากทุกท่านด้วย

เจ้าภาพ

๙ เมษายน ๒๕๑๖